

Quityi nu ndyaa ca slo ngu' judío tya'a ngusñi na cha' ji'i Cristo

Xqui'ya Cristo, bi' cha' cua nchcui' ycui' Ndyosi lo'o ñati chalyuu

¹ Nu ngua tya sa'ni la, tyuu tsa quiya' cua nchcui' ycui' Ndyosi lo'o jyo'o cusu' ji'na, quiña'a xi cha' nda Ni lo'o jyo'o bi'; cua nda ycui' Ndyosi cha' lo'o jyo'o bi', cha' chcui' ngu' lo'o lcaa tya'a quichi tyi ngu'.

² Pana nu juani lo'o cua tye ti chalyuu, cua nchcui' Ni lo'o na, xqui'ya cha' cua ñaa Jesús nde chalyuu ca su ndi'i na, la cui' Jesús nu laca sca ti Sñi' ycui' Ni. Cua nguti'i nu Jesús bi' lo'o ycui' Ndyosi Sti yu nu lo'o ngüiñá Ni chalyuu tya clyo; tya lo'o ngüiñá Ni lcaa lo na nu ntsu'u nde cua lo'o lcaa lo na nu ntsu'u lo yuu chalyuu, cua laca ndu Jesús lo'o ycui' Ndyosi Sti Jesús li'. Lo'o jua'a cua nda Ni chacuayá' ji'i cha' caca ycui' Jesús loo ji'i lcaa na bi'.

³ Lcaa xee lubii nu ntsu'u ca slo ycui' Ndyosi, cua ndyanu xee bi' lo Jesús Sñi' Ni lo'o ñaa Jesús nguti'i yu chalyuu. Ñi'ya nu laca ycui' Ndyosi, la cui' jua'a laca nu Jesús bi'; liñi tsa nclyo Jesús cña ji'i lcaa na nu ntsu'u chalyuu tsiya' ti, bi' cha' laca ndi'i tso'o ti lcaa na bi'. Nu lo'o ndye ngua'ni Jesús cña nu ntsu'u ji'i yu nde chalyuu, cha' ngüityi yu yabe' nu ntsu'u ji'i ñati, li' nguxtyuu yu ndyaa yu ca slo ycui'

Ndyosi Sti yu, ndyaa tucua yu nde la'a tsu' cui su tlyu ca su ntucua ycui' Ni.

Ná caca stu'ba cha' ji'j xca' ji'j ycui' Ni lo'o Jesús

⁴ Tlyu la chacuayá' ntsu'u ji'j Jesús nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi que xca' ji'j ycui' Ni nu ntsu'u nde cua, xqui'ya cña nu cua ngua'ni yu cuentya ji'j Sti yu; quiña'a tsa chacuayá' nguxtyanu Ni ji'j Jesús, xqui'ya cha' stu'ba cha' ji'j yu lo'o ycui' Ndyosi Sti yu.

⁵ Nde laca sca cha' nu cua nchcui' ycui' Ndyosi cuentya ji'j Jesús nu laca Sñi' ycui' ca Ni:

Sñi' na' laca nu'u; cua nda na' chalyuu jinu'u cha' laca nu'u Sñi' na'.

Lo'o jua'a cua nchcui' ycui' Ndyosi chaca cha' cuentya ji'j Jesús:

Na' caca Sti yu; caca yu Sñi' na' lacua.

Si'i cha' ji'j sca xca' nu ntsu'u nde cua nchcui' Ni cha' bi', cuentya ji'j Jesús nda Ni cha' bi'.

⁶ Tya clyo lo'o cua ta ti ycui' Ndyosi ji'j Sñi' ycui' ca Ni cha' caa yu chalyuu, li' nacui' Ni:

Lcaa xca' nu ntsu'u cuentya jna' nde cua, nga'a cha' cua'ni tlyu ngu' xca' bi' ji'j Sñi' na'.

⁷ Jua'a nchcui' ycui' Ndyosi ji'j Sñi' Ni; pana nu laca xca' ji'j ycui' Ndyosi bi' ni, ndi'ya nchcui' Ni cuentya ji'j xca' bi':

Laca bi' ñi'ya laca cui'j ti, masi cui'j nu tso'o tsa ndu'ni.

Ñi'ya ndyatü sca quii' tlyu, cha' tyijyu' tsa ntyiji'j xee, jua'a laca xca' bi' ji'j ycui' Ndyosi lo'o ndu'ni bi' cña.

⁸ Xa' ña'a nchcui' ycui' Ndyosi cuentya ji'j Jesús nu laca Sñi' ycui' ca:

Ná nga'a cha' tye cha' caca nu'ṽ loo, cha' ycuí'
Ndyosi laca nu'ṽ, nacuí Ni,

liñi ti ndu'ni nu'ṽ lo'o ñati ca su laca nu'ṽ loo.

⁹ Ndiya tsa ti' nu'ṽ lcaa cha' liñi nu ndu'ni ñati; ñasi'
tsa nu'ṽ lo'o ndyu'ni ñati cha' cuxi lo'o ycuí'
Ndyosi Sti nu'ṽ.

Bi' cha' ngusubi na' jinu'ṽ cha' tya'a nu'ṽ lo cña
jna', nacuí ycuí' Ndyosi.

Jua'a tso'o tsa nti' nu'ṽ juani, cha' tlyu la chacuayá'
cua nda na' jinu'ṽ que ji'i xa' la ñati, nacuí
ycuí' Ndyosi.

¹⁰ Tya chaca cha' cua nhcui' ycuí' Ndyosi lo'o
Jesús nu laca Sñi' ycuí' ca Ni:

Nu'ṽ laca Xu'na tyucuí ña'a chalyuu, nacuí ycuí'
Ndyosi.

Tya clyo ngüiñá nu'ṽ lcaa na nu ntsu'u chalyuu,
lo'o jua'a ngüiñá nu'ṽ lcaa na nu ntsu'u nde
cua.

¹¹ Tiya' la li' culiji lcaa cha' bi' jua'a ti; pana ná sca
caca jinu'ṽ tsiya' ti,

masi casu chalyuu, masi casu lcaa na nu ntsu'u
nde cua ñi'ya laca lo'o ndyasu sca ste' na.

¹² Xco'o nu'ṽ cha' bi', ñi'ya laca lo'o nhc'o'o na sca
late' nu nga'aa cua'nijo'o ji'na;

nhcutsa'a na ji'i cha' caja xa' nu cucuí.

Pana ña'a ti tya ndi'i ycuí' nu'ṽ;

ná ntsu'u cha' casu' nu'ṽ tsiya' ti, nacuí ycuí'
Ndyosi ji'i Jesús Sñi' ycuí' ca Ni.

¹³ Nde ntsu'u chaca cha' nu nscua lo quityi cusu'
cuentya ji'i Jesús:

Cuaa clya nu'ṽ ca nde, tyucua nu'ṽ ca su ntucua
na' re;

ña'a cuayá' tyijiloo na' ji'í lcaa tya'a cusuu nu'u
 tyucua nu'u, cha' caca nu'u loo ji'í ngu' bi'
 tsiya' ti.

Ni sca quiya' bilya chcui' ycui' Ndyosi jua'a
 cuentya ji'í xcá ji'í Ni nde cua, sca ti lo'o Jesús cua
 nchcui' Ni jua'a.

¹⁴ Lcaa nu laca xcá ji'í ycui' Ndyosi nde cua ni, lcaa
 tsá ndu'ni bi' cña nu nclyo ycui' Ndyosi ji'í; cui'í nu
 tso'o tsa laca nu ngu' xcá bi'. Nda Ni ji'í ngu' xcá bi'
 caa nde chalyuu, cha' xtyucua ngu' ji'í ca ta'a ñati
 nu cua clyaá ti ji'í nu cuxi xqui'ya Jesús, cha' cua
 ngulala ti tye chalyuu.

2

Tlyu tsa cha' laca cha' cua ngulaá na ji'í nu cuxi

¹ Tlyu tsa cha' laca ji'í Jesús juani lacua, bi' cha'
 nga'a cha' xñi tso'o na lcaa cha' nu cua nchcui'
 Jesús lo'o na, cha' ná tyu'utsu' na ji'í tyucui'í liñi nu
 ngusñi na.

² Tyempo sa'ni la nchcui' xcá bi' lo'o ñati cuentya
 ji'í ycui' Ndyosi. Liñi tsa nchcui' xcá bi' lo'o ngu',
 cha' tyempo bi' lye tsa nguxcube' Ni ji'í lcaa ñati
 nu ngua'ni cha' cuxi; la cui' jua'a nguxcube' Ni ji'í
 ñati nu nga'aa ndaquiya' ji'í cha' nu nchcui' Ni.

³ La cui' ti cha' caca ji'na juani, si ná taquiya' na
 ji'í cha' nu cua ndyuna na bi', cha' clyaá na ji'í nu
 cuxi; ná caja ñi'ya clyaá na ji'í ycui' Ndyosi lo'o cua
 ndye chalyuu, nu lo'o cua'ni cuayá' Ni ji'í lcaa ñati.
 Clyo ndacha' ycui' Jesús nu Xu'na na cha' bi' ji'í ñati
 nu ngua tsa'a ji'í yu, jua'a ndyuna ngu' bi' cha' nu
 nchcui' yu; tiya' la li', lo'o ji'na ndacha' ngu' bi' cha'
 bi'. Bi' cha' jlo ti' na cha' chañi laca cha' bi'.

4 Lo'o jua'a ngua'ni ycuí' Ndyosi cña cha' ca cuayá' ti' na cha' chañi tsa laca cha' nu nchcui' ngu', ngua'ni Ni quiña'a tsa cha' tlyu slo na cha' ña'a na ji'i. Tyuu tsa cha' nu ná nchca cua'ni ñati chalyuu ngua'ni Ni, cha' cube tsa ti' na ji'i ycuí' Ni lo'o ña'a na cha' tlyu bi'. Lo'o li' cua nda Ni Xtyi'i ycuí' Ni cha' tyanu ne' cresiya ji'i ñati chalyuu, tsa ña'a nu ntsu'u tyiquee ycuí' Ni nda Ni ji'i ngu'; bi' cha' nchca ji'na cua'ni na tyuu lo cña cuentya ji'i ycuí' Ndyosi, nu ná nchca ji'i ñati cua'ni ycuí' ca ngu'.

Tya'a na laca Jesús xqui'ya cha' ngua Ni ñati

5 Cha' ji'i chalyuu cucui bi' nchcui' na juani, pana si'i nu ngu' xca ji'i ycuí' Ndyosi laca nu cua ngujui chacuayá' ji'i cha' caca ngu' loo ji'i chalyuu cucui; sca ti ycuí' Ndyosi culo cña li'.

6 Ntsu'u sca cha' nu nscua lo quityi cusu'; ndi'ya nchcui' cha' bi':

Ndyosi Xu'na ya, ná sca na tsiya' ti laca ñati chalyuu, ná nga'a cha' cube ti' nu'u ji'i ngu'; ná nga'a cha' cua'ni tya'na ti' nu'u ji'i ngu', cha' laca ngu' ñati ti, nacui jyo'o cusu'.

7 Masi sube tsa ñati laca ngu' cuentya jinu'u, pana cua nda nu'u sca ñati nu lija chalyuu;

jua'a cua laca ti tyempo nda nu'u chacuayá' cha' caca xca jinu'u loo ji'i yu bi'.

Ca tiya' la, li' ta nu'u sca su tso'o tsa su tyucua yu lo'o nu'u, ñi'ya laca su ntucua tlyu sca xu'na ñati, sca se'i su caca chi loo.

8 Lo'o jua'a cua nda nu'u chacuayá' cha' caca yu loo ji'i laca na.

Jua'a nacui quityi bi'. Cuentya jii lcaa ca na tsiya' ti nchcui' quityi bi', nu lo'o nacui quityi cha' cua nda Ni chacuayá' cha' caca yu loo jii lcaa na, masi juani ti bilya ña'a na cha' laca yu loo jii lcaa na bi'.
 9 Pana cua jlo ti' na ñi'ya ngua jii Jesús nu ngua li', cha' xti ti tyempo ngua lcaa xca jii ycuí' Ndyosi loo la jii ycuí' Jesús. Ngujuii yu lo crusi cuentya jii lcaa ñati chalyuu, xqui'ya cha' xcuí' tso'o tsa ndu'ni ycuí' Ndyosi lo'o na. Lo'o jua'a ndube tsa ti' na ñi'ya ndyaca jii yu juani, cha' tso'o tsa ndyu'ni chi ngu' loo yu; ndyu'ni tlyu ngu' jii yu xqui'ya cha' cua ngujuii yu, xqui'ya cha' ti' tsa ngua ti' yu cuentya jina.

10 Cloyo ngüiña ycuí' Ndyosi lcaa ca na nu ntsu'u chalyuu, jua'a tya ña'asi Ni lcaa na; lo'o jua'a nti' Ni cha' tyalaa ca ta'a na nu laca na sñi' Ni ca su tso'o tsa ca su ntucua ycuí' Ni. Bi' cha' cloyo ndulo tsa cha' jii Ni cha' tye lcaa cña nu ngua'ni Jesucristo; lo'o nu juani cua ngulaá na jii nu cuxi xqui'ya Jesús, masi ti' tsa ngua ti' yu lo'o ngua'ni yu cña bi'.

11 Na cua ngua'ni lubii Jesús jii cresiya jii ñati chalyuu, bi' cha' juani laca ycuí' Ndyosi Sti na; lcaa na nu cua ngua lubii cresiya jina xqui'ya Jesús ni, ntsu'u sca ti Sti na lo'o ycuí' Jesús, cha' laca ycuí' Ndyosi Sti na juani. Lo'o jua'a ná ndube ti' Jesús, nchcui' yu cha' tya'a ycuí' yu laca na.

12 Cua nscua tsaca cha' nu cua nacui yu ndi'ya: Ndyosi Sti na', tso'o ti chcuí' na' cha' jinu'u su ndi' na' lo'o ngu' tya'a na'; cula tu'ba na' jii lo'o cua'ni tlyu na' jinu'u ca su ndyu'u ti' lcaa ñati.

13 Lo'o jua'a chaca cha' nacui yu ndi'ya:

Lo'o na' xñi na' cha' ji'j̄ ycuí' Ndyosi Sti na', nacuí.
 Lo'o li' nchcui' yu chaca quiya' ndi'ya:
 Nde ti ndi'j̄ ya, cha' stu'ba ti ndi'j̄ na' lo'o sñi' na'
 nu cua nda ycuí' Ndyosi 'na.

Jua'a nchcui' cha' nu cua nscua lo quityi cusu' bi'.

¹⁴ Nu na, ñati chalyuu na ni, sca ti cuaña' na, sca ti tañi na lo'o ngu' cusu' ji'na, jua'a lo'o ngu' tya'a na. Ca ta'a na nu cua ngusñi na cha' ji'j̄ Jesús laca na ñati chalyuu; bi' cha' lo'o nu Jesús bi' ngua yu ñati, cha' li' ngua ji'j̄ yu ngujuí yu cuentya ji'na. Sca ti jua'a ngujui ñi'ya tyij̄loo yu ji'j̄ nu xña'a nu nclyo cña nde ca bilyaa, su nti' nu xña'a bi' cha' tsaá cresiya ji'j̄ lcaa ñati.

¹⁵ Lo'o jua'a ngua'ni lyaá yu ji'j̄ ñati nu ntsii tsa cha' cajaa ngu'; lcaa tsa lo'o ñaa ngu' bi' chalyuu, cuxi ti ndi'j̄ ngu' bi', ti'í tsa cña nti' ngu', xqui'ya cha' xcui' na ntsii tsa ngu' si cajaa ngu'. Ngua'ni tye Jesús cha' ntsii ngu' jua'a, ndu'ni yu cha' tso'o ti tyi'j̄ ngu' bi' juani.

¹⁶ Ná yaa Jesús chalyuu cha' xtyucua yu ji'j̄ ngu' xca ji'j̄ Ni nde cua; cuentya ji'na ñati chalyuu na yaa Jesús, cha' xtyucua yu ji'na ngua ti' yu, cha' ca ta'a na laca na tya'a ñati ji'j̄ jyo'o Abraham, masi cua lijya na chalyuu tiya' la xi.

¹⁷ Bi' cha' lacua, stu'ba ti ntsu'u cha' ji'j̄ Jesús lo'o ñati ji'j̄ ycuí' nde chalyuu. Ngujuí yu lo crusi cuentya ji'na, lo'o juani ntucua yu ca slo ycuí' Ndyosi cha' chcuí' yu lo'o Ni, cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'na. Juani laca Jesús ñi'ya laca sca sti jo'ó nu laca loo la nu ndyi'u tsa ti' ji'na, nu jua'a tso'o tsa ndu'ni tya'na ti' ji'na.

¹⁸ Juani taca cua'ni lyaá Jesús ji'j̄ ñati lo'o ndyojolaqui nu cuxi ji'j̄; nchca ji'j̄ yu cua'ni jua'a, xqui'ya

cha' lo'o ji'ᵢ ycuí' yu ngua ti' nu cuxi cua'ni ngana ji'ᵢ, cha' lo'o ycuí' yu ngua tii yu ji'ᵢ cha' ti'í lo'o yaa yu nde chalyuu.

3

Ná stu'ba Moisés lo'o Jesús

¹ Cu'ma tya'a ngusñi na cha' ji'ᵢ Cristo, cu'ma nu cua ngusubi ycuí' Ndyosi ji'ᵢ ma, culacua tso'o ti' ma tilaca laca Jesucristo. Cua nda ycuí' Ndyosi Sti yu ji'ᵢ yu cha' yaa yu nde chalyuu, lo'o nu juani laca yu ñi'ya laca sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na, cha' ngusñi na cha' ji'ᵢ ycuí'.

² Ndaquiya' Jesús lcaa cña nu ngulo ycuí' Ndyosi Sti yu ji'ᵢ yu, ndyi'u ti' yu ji'ᵢ ycuí' Ni nu nguane ji'ᵢ yu cha' caa yu nde chalyuu tya clyo. La cui' jua'a ndaquiya' jyo'o Moisés ji'ᵢ cña nu ngulo ycuí' Ndyosi ji'ᵢ nu ngua sa'ni bi'.

³ Pana juani lye la ndu'ni tlyu na ji'ᵢ Jesús, cha' ná stu'ba jyo'o Moisés lo'o yu bi'. Ñi'ya laca lo'o ndye ndya' sca ni'ᵢ ni, tso'o tsa nchcui' ngu' cha' ji'ᵢ cuityi nu ngüiñá ji'ᵢ ni'ᵢ bi', masi ná nchcui' lye ngu' cha' ji'ᵢ ycuí' ni'ᵢ; la cui' jua'a laca lo'o Jesús ni, lye la ndyi'u ti' ngu' ji'ᵢ ycuí' Jesús, masi nga'aa lye ndyi'u ti' ngu' ji'ᵢ nu Moisés bi'.

⁴ Cua ña'a ca ni'ᵢ nu ndiñá ñati ni, cua ntsu'u xu'na ni'ᵢ bi'; pana ycuí' Ndyosi ngüiñá lcaa ca na, lo'o lcaa ca chalyuu, lo'o lcaa ñati nu ndi'ᵢ chalyuu.

⁵ Tso'o tsa cña nu ngua'ni nu Moisés bi' lo'o ngua yu cña sa'ni, cha' cuentya ji'ᵢ ñati ji'ᵢ ycuí' Ndyosi nde chalyuu ngua yu cña; nchcui' tsa jyo'o bi' lcaa cha' nu ngua ti' ycuí' Ndyosi cha' chcui' Ni lo'o ngu' bi'.

⁶ Pana nu Cristo bi' ni, tso'o la cña ndu'ni yu, xqui'ya cha' laca yu Sñi' ycuí' Ndyosi, lo'o jua'a laca yu loo ji'í lcaa ñatí nu ntsu'u cuentya ji'í Ni. La cui' ñatí ji'í ycuí' Ni laca na, si ña'a ti ná ntsijí na ña'a cuayá' tye chalyuu ji'na, si ña'a ti tya tso'o ntsu'u tyiquee na laja lo'o ndu' ti' na ji'í Cristo cha' cua'ni lyaá lyiji yu ji'na.

Caja ñi'ya nu tso'o ti tyi'í tyiquee na, si taquiya' na ji'í cha' nu nchcui' ycuí' Ndyosi

⁷ Lo quityi cua nscua sca cha' nu nda Xtyi'í ycuí' Ndyosi lo'o ñatí sa'ni. Ndi'ya nchcui' Ni lo'o ngu' tya li':

Juani ti cua'a jyaca mā ji'í cha' nu nda na' lo'o mā:

⁸ Nga'aa tyu'u cha' cuxi tyiquee mā ña'a mā 'na chaca quiya',

ni nga'aa cua'ni mā ñi'ya nu ngua'ni jyo'o cusu' ji'í mā tsaca quiya' nu ngua sa'ni la.

Nu ngua li' lye tsa ngusu' tya'a ngu' lo'o na' ca ne' quixi' su nguta'a yu'u ti ngu', nacui Ni.

Nu ngua li' ngua ti' ngu' cua'ni cuayá' ngu' 'na, si cua'ni tyaala na' ji'í ngu'.

⁹ Ngua ti' jyo'o cusu' ji'í mā cha' cua'ni cuxi ngu' lo'o na' nu ngua li';

cua nxyí lo'o ti ngu' 'na tyucui tu'ba yija, masi na'a ngu' lcaa cha' tlyu nu cua ngua'ni na' cuentya ji'í ngu' lcaa yija bi', nacui Ni.

¹⁰ Bi' cha' ngua ñasi' tsa na' ji'í ngu' bi' li'.

Ni na' li': "Xcui' cuxi ti nclyacua ti' ngu' bi', ná ntaja'a ngu' tsiya' ti cha' tyanu cha' jna' ne' cresiya ji'í ngu';

ná ntaja'a ngu' cua'ni ngu' ñi'ya nu ni na' ji'í ngu' cha' cua'ni ngu'", nacui na' li'.

11 Ngua ñasi' tsa na' ji'i ngu' bi' li', ña'a cuayá' lye tsa nchcui' na' lo'o ngu' bi' li':

“Nga'aa tyalaa ma ca slo na' cha' tyi'i tso'o ti ma lo'o na”.

Jua'a ntsu'u cha' nu nda ycui' Ndyosi lo'o ngu' tya li'.

12 Cu'ma tya'a ngusni na cha' ji'i Jesús, ña'asi ma ji'i ycui' ca ma, cha' ni tsaca ma ná tya'achu' ma ji'i cha' ji'i ycui' Ndyosi nu lu'ú ca, cha' ná caca cuxi cresiya ji'i ma, ñi'ya si nga'aa taquiya' ma cha' ji'i Ni.

13 Ná tso'o si cñilo'o nu cuxi ji'i ma, lo'o li' xana caca cuxi cresiya ji'i ma. Bi' cha' lcaa tsá nga'a cha' xtyucua ma ji'i tya'a ma, cha' tyanu tachaa la cha' ji'i Jesús ne' cresiya ji'i ngu' tya'a ma, cha' ná cñilo'o nu cuxi ji'i ma tyucui lo'o tya ndi'i ti ma chalyuu.

14 Lcaa na lo'o tya'a na, tya ntsu'u cha' ji'na lo'o Cristo si ña'a ti xni na cha' ji'i Ni ña'a cuayá' nu tye chalyuu ji'na, la cui' ñi'ya lo'o jlya ti' na ji'i yu nu ngua tya clyo.

15 Ndi'ya nchcui' ycui' Ndyosi cha' nu nscua lo quityi bi':

Juani ti cua'a jyaca ma ji'i cha' nu ta na' lo'o ma:

Nga'aa tyu'u cha' cuxi tyiquee ma ña'a ma 'na chaca quiya',

nga'aa cua'ni ma ñi'ya ngua'ni jyo'o cusu' ji'i ma tsaca quiya' tya sa'ni la;

nu ngua li' lye tsa ngusu tya'a ngu' lo'o na'.

16 Lcaa ñati nu cua ndyalo'o Moisés ji'i nu lo'o ngutu'u ngu' ca loyuu Egipto ni, bi' ñati ngua nu cua ndyuna cha' nu nchcui' ycui' Ndyosi lo'o ngu'

nu ngua li', pana lye tsa ngusuu tya'a ngu' lo'o Ni li';

¹⁷ bi' cha' ngua ñasi' tsa ycui' Ndyosi ji'i ñati bi' tyucui tyempo lo'o ngutu'u scua tu'ba yija, bi' cha' ndyanu tyijya jyo'o bi' jua'a ti to' tyucui ca ne' quixi' ca su nguta'a yu'u ti ngu'.

¹⁸ Cua lye tsa nhcui' Ni cha' ji'i ngu' nu ngusuu tya'a lo'o Ni: “Nga'aa tyalaa ngu' bi' ca slo na', cha' tyi'i tso'o ti ngu' ca nde”, nacui Ni li'.

¹⁹ Nchca cuayá' ti' na lacua, cha' nga'aa ndyalaa ngu' bi' ca su nacui Ni ji'i ngu' cha' tsaa ngu', xqui'ya cha' nga'aa ndaquiya' ngu' cha' ji'i ycui' Ndyosi.

4

¹ Cha' nu laca juani, cua ngxu^utyanu Ni sca cha' lo'o na, cha' taca tyalaa na ca slo Ni, cha' tyi'i tso'o ti na ca bi'. Tso'o si cube ti' na ji'i lcaa ngu' tya'a na, cha' ná tyu'utsu' ni tsaca ngu' ji'i tyucui liñi nu tsaa ca su tyi'i na lo'o ycui' Ndyosi.

² Ñi'ya lo'o ndyuna jyo'o cusu' bi' cha' tso'o nu nhcui' ycui' Ndyosi lo'o ngu' cha' clyaá ngu', la cui' jua'a cua ndyuna na cha' tso'o nu nhcui' Jesús. Pana nu jyo'o bi' ni, ná ngua tso'o cresiya ji'i ngu', masi cua ndyuna ngu' cha' bi', xqui'ya cha' ná jlya ti' ngu' cha' bi', ná ngusñi tso'o ngu' cha' bi'.

³ Nu lo'o ngusñi na cha' ji'i Ni, li' taca tyalaa na slo ycui' Ndyosi cha' tyi'i tso'o ti na ca bi'. Pana ñi'ya nu nscua lo quityi re, jua'a ngua cha' ji'i jyo'o bi', cha' nhcui' ycui' Ndyosi ndi'ya:

Ngua ñasi' na' li', nacui Ni. Lye nhcui' na' ji'i ngu' bi',

cha' ná tyalaa ngu' bi' ca slo na', cha' ná tyi'i tso'o
ti ngu' ca nde.

Nacui' ycui' Ndyosi jua'a, masi cua ndye lcaa cña
ji'i ycui' Ni tya lo'o ndya' chalyuu.

⁴ Cua nscua sca cha' lo quityi cusu' nu nchcui' cha'
ji'i tsā nchca cati, tsā ndi'i cña' ti na. Ndi'ya nacui'
quityi:

Nguti'i cña' ycui' Ni tsā nu nchca cati li', cha' ná
ngua'ni Ni cña tsā bi' li'.

⁵ Pana ndi'ya nchcui' lo quityi nu nscua jyo'o bi':

Nga'aa tyalaa ngu' bi' ca slo na' cha' tyi'i tso'o ti
ngu' ca nde.

⁶ Bi' ñati laca nu clyo ndyuna cha' tso'o nu cua
nchcui' Ni lo'o ngu', cha' clyaá ngu' ji'i nu cuxi, lo'o
li' ná ngua tyalaa ngu' bi' ca slo ycui' Ndyosi, ná
ngua tyi'i tso'o ti ngu' ca su nacui' Ni cha' tyi'i ngu',
xqui'ya cha' ná ntaja'a ngu' bi' taquiya' ngu' cha'
bi'. Pana tya lyiji xi cha' tyu'u ti'i lcaa ñati nu nscua
cha' tyi'i tso'o ti ca slo ycui' Ndyosi;

⁷ tya nda la Ni xi tyempo ji'na, cha' juani ti tya taca
cuna na cha' bi'. Cua ngua tyuu yija tya lo'o ngujuii
jyo'o Moisés bi', nu lo'o nchcui' ycui' Ndyosi lo'o
David. Ndi'ya nacui' Ni:

Juani ti cua'a jyaca mā ji'i cha' nu nda na' lo'o mā,
ná tyu'u cha' cuxi tyiquee mā ña'a mā jna'.

⁸ Nu ngua cua sa'ni bi', ná ngua ji'i jyo'o Josué
tyalo'o yu ji'i ñati bi' sca ti quiya' ca su ndi'i ycui'
Ndyosi; bi' cha' tiya' la tya nda la Ni xi tyempo cha'
cuna na cha' bi'.

⁹ Lo'o juani ni, si ña'a ti tya xñi tso'o na cha' ji'i ycui'
Ndyosi, tya taca tyi'i tso'o ti na lo'o Ni li', ñi'ya lo'o
ngua'a cña' ycui' Ni tsā nchca cati bi'.

¹⁰ Masi tye cña ji'na nde chalyuu, tsaa na ca slo ycuí' Ndyosi, li' taca tyi'í tso'o ti na lo'o Ni ca bi', ñi'ya nu nguti'í ycuí' Ndyosi lo'o ngua'ni tye Ni cña ji'í Ni lo'o ngua tsá nchca cati bi'.

¹¹ Lcaa tsá cua'ni cña ti' na lacua, cha' ña'a ti tyu'u cha' ji'na lo'o ycuí' Ni, cha' taca tyi'í tso'o ti na. Ná cua'ni na ñi'ya nu ngua'ni jyo'o cusu' bi', nu ná ndaquiya' tsiya' ti ji'í ycuí' Ndyosi, cha' li' ná ngua tyalaa ngu' bi' ca su nacui' Ni cha' tsaa ngu'.

¹² Lcaa cha' nu nchcui' ycuí' Ndyosi lo'o ñati ni, ñi'ya nti' sca na lu'ú, jua'a laca cha' bi'. Lcaa tyempo ndu'ni bi' cña ne' cresiya ji'í ñati nu cuna cha' bi'. Laca cha' bi' ñi'ya si laca sca xlyu nu cha tsa tu'ba tyucuaa chu'; ndu'ni bi' cha' saala cuaña' na ña'a cuayá' nu tyalaa ca su ntsu'u tyijya na, ña'a cuayá' tyaca' ycua nu ntsu'u ne' tyijya na. La cui' jua'a laca lo'o cuna na cha' ji'í ycuí' Ndyosi bi', na nchcui' ca'a ti cha' bi' ji'í tyucui' ña'a na, jua'a lo'o cresiya ji'na. Lo'o nduna na sca cha' nu nchcui' ycuí' Ndyosi lo'o ñati, liñi tsa quijeloo cha' ji'í Ni, lcaa cha' nu ntsu'u tyiquee na cha' caja ji'na, lcaa cha' nu ncliyacua ti' scaa na.

¹³ Ná taca tyu'u cuaana ti cha' tyiquee na, ni tsaca cha' nu ntsu'u ji'na, cha' ná ca cuayá' ti' ycuí' Ndyosi ji'í cha' bi'. Ná taca. Ña'a Ni ji'í lcaa ñati nu cua ngüñá Ni, nu cua ngusta Ni chalyuu; nchca tii Ni lcaa cha' nu ntsu'u ji'na. Ná taca cua'ni na ni sca cña ca slo ycuí' Ndyosi cha' tyu'u cuatsi' ti sca cha', cha' nga'a cha' xacui' na cha' ji'í ycuí' Ni cuentya ji'í lcaa cña nu ngua'ni scaa na nde chalyuu, nu lo'o tye chalyuu ji'na.

Stijo'ó cuentya ji'na ca slo ycuí' Ndyosi laca Jesús

14 Lo'o cua ngusñi na cha' ji'i Jesús, li' nga'a cha' cua'ni na cha' tso'o ti tyanu cha' bi' ne' cresiya ji'na. Cua laca ntsu'u sca sti jo'ó nu laca loo la nu ndu cuentya ji'na; Jesús laca bi', nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi laca yu. Cua ndyaa Jesús ca su ndi'i ycui' Ndyosi Sti yu; juani ndu Jesús slo Ni, nchcui' cha' ji'na lo'o Ni.

15 Laca Jesús sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na, lo'o jua'a tya'na tsa ti' Jesús ña'a yu ji'na. Cua jlo ti' yu cha' ntsu'u tsa quiya' lo'o cua cua'ni ti nu cuxi ngana ji'na, cha' nu lo'o tya ndi'i Jesús lo yuu chalyuu, la cui' jua'a lye tsa ngua'ni cuayá' nu xña'a ji'i yu, si cua'ni yu cha' cuxi. Pana nu Jesús bi' ni, ni sca cha' cuxi ná ngua'ni yu, bi' cha' taca caca yu sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na, cha' jlo ti' Jesús ñi'ya ñnilo'o tsa nu xña'a ji'na.

16 Ná cutsii na tsiya' ti lacua, tyucui tyiquee na ñña na sca cha' ji'i ycui' Ndyosi ca su tlyu ca su laca Ni loo; chcui' na lo'o ycui' Ndyosi nu xcui' tso'o tsa ndu'ni lo'o ñati, cha' cui'ya Ni cha' clyu ti' ji'na, cha' xtyucua Ni ji'na, masi la cui' ca hora nu lyiji tsa cha' ji'na.

5

1 Xa' la xu'na sti jo'ó nu ndi'i nde chalyuu ni, nsubi ngu' ji'i tya'a ngu' tilaca caca xu'na sti jo'ó, cha' caca yu bi' cña ji'i ycui' Ndyosi cuentya ji'i ñati. Nsta sti jo'ó bi' msta nu lijya lo'o xa' ñati ji'i lo mesa ji'i ycui' Ndyosi, jua'a ndijña tsa yu cha' clyu ti' ji'i Ni xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati bi' li'.

2 Ñati chalyuu ti laca sti jo'ó bi'; lo'o ycui' yu ntsu'u cha' cuxi nu ndyu'ni yu, bi' cha' tso'o ti

nchcui' yu lo'o ñati nu ná nduna tsiya' ti, nu ndyu'ni tsa cha' cuxi.

³ La cui' tyempo lo'o ndyu'ni yu bi' cña cuentya ji'i xa' ñati, la cui' jua'a cuentya ji'i ycu' ca yu nga'a cha' jña yu cha' clyu ti' ji'i ycu' Ndyosi, xqui'ya qui'ya nu ntsu'u ji'i ycu' yu.

⁴ Ni sca ñati ná ntsu'u chacuayá' cha' caca yu xu'na sti jo'ó hora nu nti' ti yu cha' caca yu cña bi'; ycu' Ndyosi laca nu nsubi tilaca nu tso'o cha' caca xu'na sti jo'ó cuentya ji'i Ni, ñi'ya ngusubi Ni ji'i jyo'o Aarón cha' ngua yu xu'na sti jo'ó.

⁵ Lo'o Cristo ni, laca Ni sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na; si'i cha' ji'i ycu' ti Ni ndu'ni Ni jua'a, cha' ná ngüijña Ni cha' ji'i ycu' Ndyosi Sti Ni cha' caca tlyu la Ni. Ycu' Ndyosi laca nu cua nchcui' lo'o Sñi' Ni ty a clyo:

Sñi' na' laca nu'u; ycu' na' cua nda na' chalyuu jinu'u, cha' laca nu'u Sñi' na'.

Jua'a cha' nda Ni lo'o Cristo.

⁶ Lo'o li' cua nchcui' ycu' Ni chaca cha' ndi'ya:

Lcaa ca tyempo caca nu'u sti jo'ó;

la cui' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua cua sa'ni la, jua'a cua'ni nu'u cuentya ji'i ñati juani.

⁷ Nu lo'o tya ndi'i Jesús lo yuu chalyuu, tyu tsa quiya' ngusi'ya tsa yu lo'o nchcui' yu lo'o ycu' Ndyosi Sti yu; lye tsa ngua ti' cresiya ji'i yu lo'o ngüijña yu cha' ji'i Ni, cha' nchca tsa ji'i ycu' Ndyosi. Ngua ji'i Ni cua'a ji'i ñati cha' ná cujuu' ngu' ji'i Jesús nquicha'; pana ndyuna Ni cha' nu nchcui' Jesús lo'o Ni, cha' ntaja'a yu cua'ni yu lcaa cña nu nti' ycu' Ndyosi Sti yu.

⁸ Bi' cha' ndaquiya' Jesús lcaa cña nu nti' ycui' Ni cha' cua'ni yu. Nhcube' tsa yu lo'o nguti'i yu nde chalyuu; masi nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi laca yu, pana tya ngua tsa'a la yu cua ña'a ca cña nu cua'ni yu cuentya ji'i Ni.

⁹ Tiya' la li', lo'o cua ngua lcaa cha' ji'i Jesús cha' cua ngua'ni yu cña nu cua nda ycui' Ndyosi ji'i yu cha' cua'ni yu, tya li' ntucua quiya' cha' cua'ni lyaá Jesús ji'i cua ña'a ca ñati chalyuu nu tyaja'a cua'a jyaca ji'i cha' nu cua nhcui' yu lo'o; ná tye tsiya' ti cha' cua'ni lyaá Ni ji'na ji'i cha' cuxi nu ntsu'u ji'na.

¹⁰ Bi' cha' cua nacui Ni cha' laca Jesús sti jo'ó nu laca loo la; la cui' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua cua sa'ni la, jua'a cua'ni Jesús cuentya ji'na juani.

Caca cuxi cha' ji'na si tya'achu' na ji'i Jesús

¹¹ Cua quiña'a tsa cha' nti' ya hcui' ya lo'o ma cha' ji'i Cristo, cha' quiña'a tsa cha' tya lyiji ca cuayá' ti' ma. Pana ná nchca culu'u tso'o ya lcaa cha' bi' ji'i ma; tlyu tsa cña caca, xqui'ya cha' ycui' cu'ma ná ndyu'ni yala ma cha' ca cuayá' ti' ma cha' bi'.

¹² Tya sa'ni tsa ngua lo'o ndyuna ma cha' ji'i Cristo tya clyo; cua nteje tacui tyuu tsa tyempo, ña'a cuayá' taca caca ma mstru cuentya ji'i Cristo nquicha', pana ña'a ti ndi'i ma juani. Tya nti' cha' culu'u la ngu' ji'i ma tya chaca quiya' ñi'ya ntucua quiya' cha' ji'i ycui' Ndyosi, la cui' cha' nu ngua ti' Ni cha' cacha' Ni ji'i ñati chalyuu. Ñi'ya ndu'ni sca cubi' nu tya ntyi', cha' bilya cacu bi' tyaja, jua'a

ndyu'ni mā, cha' ná nchca ca cuayá' ti' mā cha' jil'i ycuí' Ndyosi bi'.

¹³ Tya cuañi' tsa ngu' nu tya ntyi'; la cui' jua'a laca cu'mā, cha' ná jlo ti' mā tsiya' ti ñi'ya nga'a cha' cua'ni mā lo'o ngua tso'o cresiya jil'i mā cuentya jil'i Jesús, masi ntsu'u cha' tso'o nu nga'a cha' cua'ni mā juani.

¹⁴ Ñati' nu cua nguluu xi laca nu ndacu tyaja; lo'o cu'mā caca jua'a, si qui'i mā cha' culacua tso'o ti' mā ñi'ya laca sca cha', si cha' tso'o laca, si cha' cuxi laca.

6

¹ Cua'ni yala na lacua, cha' cuna tso'o na lcaa cha' nu ntsu'u jil'i Cristo; cua'ni na cha' caca na ñati' nu ncyacua tso'o ti ti', cha' ná tso'o si xcui' na nchcui' na jil'i cha' nu ngua tsa'a na tya clyo ti. Juani cua jlo tso'o ti' na macala ntucua quiya' cha' jil'i Cristo: cua nchcui' na ñi'ya caca tyu'utsu' na jil'i cha' cuxi nu ngua'ni na tya sa'ni la, ñi'ya caca xñi na cha' jil'i Cristo;

² jua'a cua nchcui' na ñi'ya caca tyucuatya na chacuayá' jil'i Cristo, ñi'ya caca sta ya' ngu' hique na chacuayá' jil'i Cristo; cua nchcui' na cha' tya tyu'ú na chaca quiya' nde loo la, masi cua ngujuii na, cha' li' ntsu'u cha' cua'ni cuayá' Ni jil'i lcaa na lo'o tya'a na.

³ Lo'o nu juani ni, nga'a cha' cua'ni yala ti na cha' taquiya' na lcaa cha' jil'i Jesús nu tya lyiji xñi tso'o na; jua'a cua'ni na lacua, si tya ta la ycuí' Ndyosi xi chalyuu jina.

⁴ Ná caja ñi'ya cua'ni na lo'o ñati' nu nguxtyanu tsiya' ti jil'i cha' bi'. Cua jlo ti' ngu' ñi'ya laca lo'o cua

ndyaala hique ngu' cha' ngulacua tso'o ti' ngu',
jua'a cua jlo ti' ngu' cha' tso'o tsa cua ña'a ca cha'
nu nda ycuí' Ndyosi yaá slo ngu'. Lo'o ngu' bi', cua
ngua'ni Xtyi'i ycuí' Ndyosi cña ne' cresiya ji'i ngu'
xqui'ya Jesús nquicha'.

⁵ Cua jlo ti' ngu' bi', cha' cua na'a ngu' cha' tso'o
tsa lcaa cha' nu nacuí Ni ji'na cha' cua'ni Ni lo'ona;
cua na'a ngu' bi', cha' tlyu tsa cha' nu ndyaca lo'o
cua nguxana tyalaa chalyuu cucuí ji'i ycuí' Ndyosi
ca su ndi'i ngu'.

⁶ Lo'o li' cua ndya'achu' ngu' bi' ji'i Jesús. Nga'aa
caca cua'ni na cha' chaca quiya' xñi tso'o ngu' bi'
cha' ji'i Jesús; xcui' na nda ngu' bi' cha' ti'i ji'i Jesús
nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi, cha' ndyu'ni ngu' ñi'ya
laca si ntyiji'i ca'a ngu' ji'i Jesús lo crusi chaca
quiya', cha' xa' xtyí lo'o ti ñati chalyuu ji'i yu.

⁷ Ñi'ya nti' sca yuu tso'o su ndyu'ni ngu' cña ni,
lu'ba ti nda'ya tyo ndyalú lo yuu bi'; ndyi'yu yuu
hitya tyo bi' li', cha' jua'a nxyucua ycuí' Ndyosi ji'i
yuu cha' tyucua na cuiñii nu cua ndyataa lo yuu,
cha' cua'nijo'o ji'i ngu' nu ndyu'ni cña bi'.

⁸ Pana ná tso'o yuu tsiya' ti si tyucua xcui' quixi',
xcui' yaca quiche'; xtyanu ngu' ji'i yuu nu ndu'ni
jua'a, cha' ñi'ya laca si cua ngusta ycuí' Ndyosi
yabe' ji'i yuu bi', jua'a ndyu'u cha'. Nga'a cha'
cua'a ngu' quii' lo yuu bi', cha' tye tyaquí lcaa na
cuxi nu ntsu'u ca ndacua. Ñi'ya nu caca ji'i yuu nu
ná tso'o tsiya' ti bi', jua'a caca cuxi ji'na si xtyanu
na cha' ji'i Jesús.

*Ña'a ti tya xñi tso'o na cha' ji'i ycuí' Ndyosi, cha'
ná xtyanu chca Ni ji'na*

⁹ Cu'ma tya'a tso'o na, nu ntsu'u tsa tyiquee ya ña'a ya ji'i ma, nga'aa ntsu'u cha' culacua ti' ya cha' ji'i ma jua'a, masi nchcui' ya ñi'ya nu cua nchcui' ca ti ya. Cua jlo ti' ya cha' tso'o ti ndyaca ji'i ma juani, tya lo'o ngua'ni lyaá Jesús ji'i ma ji'i nu cuxi.

¹⁰ Lo'o jua'a liñi tsa ndu'ni ycui' Ndyosi lo'o na. Ná cjljaa ti' Ni lcaa cha' tso'o nu cua ndyu'ni ma, nu lo'o nxyucua ma ji'i ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús, cha' cua quiña'a xi cña ndyu'ni ma cuentya ji'i ngu' bi'. Xqui'ya cha' ndyu'ni ma jua'a, bi' cha' jlo ti' xa' ñati cha' ntsu'u tsa tyiquee ma ji'i Jesús, cha' ña'a ti tya ndyu'ni ma cha' tso'o lo'o ngu' juani.

¹¹ Tso'o si ña'a ti tya cua'ni ma tyucui tyempo nde loo la nti' ya, cha' ndu ti' ma ji'i ycui' Ndyosi ña'a cuayá tyu'u tucua lcaa cha' nu cua nchcui' Ni lo'o ma.

¹² Ná nti' ya cha' caca taja ma; na cua nti' ya cha' cua'ni ma ñi'ya nu ngua'ni xa' la tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús tya clyo la, nu cua ndalo tsa tyiquee cha' ndu ti' ngu' ji'i ycui' Ndyosi. Bi' cha' cua ngujui lcaa cha' ji'i ngu', ñi'ya nu nacui Ni cha' tyacua ji'i ngu'.

¹³ Nu ngua sa'ni la lo'o ngüiñi cha' ji'i ycui' Ndyosi lo'o jyo'o Abraham, li' ngulotu Ni xtañi ycui' Ni lo'o nacui Ni ndi'ya ji'i nu cusu' bi': “Chacuayá ji'i ycui' ca ti na' cua'ni na' cña bi' cuentya jinu'u”, nacui Ni. Nga'aa ntsu'u la xa' ñati nu tlyu la cha' ji'i que ycui' Ndyosi, bi' cha' ngulotu Ni xtañi ycui' Ni, cha' quiñi cha' ji'i Ni lo'o Abraham bi'.

¹⁴ Xa' nchcui' Ni lo'o jyo'o bi' li': “Chañi cha' nu chcui' na' lo'o nu'u, cha' tso'o tsa cua'ni na' lo'o

nu'u, cha' quiña'a tsa ñati jinu'u tyatu nde lo yuu tyempo ca nde loo la". Jua'a nacui Ni nu ngua li'.

15 Ndalo tsa tyiquee Abraham bi' li', cha' ndu ti' yu ji'i cha' nu nda ycuí Ndyosi lo'o yu; bi' cha' ngutu'u tucua lcaa cha' ji'i yu, ñi'ya nu cua nacui Ni ji'i yu cha' caca ji'i.

16 Ndi'ya ndu'ni ñati chalyuu: Si nti' ngu' cha' tyanu tachaa sca cha' nu cua quiñi ti ji'i ngu' lo'o tya'a ngu', li' nlyotu ngu' tañi sca jo'ó, masi xtañi sca ñati tlyu laja lo'o nda ngu' cha'; ná caja ñi'ya xuú tya'a ngu' cuentya ji'i cha' bi' li'.

17 La cui' jua'a ngua'ni ycuí Ndyosi. Ngua ti' Ni cacha' liñi Ni ji'i ngu' ñi'ya nu caca cha' bi' ji'i ngu' bi' ca nde loo la, cha' ca cuayá' ti' ngu' cha' nga'aa tya'achu' Ni tsiya' ti ji'i sca cha' nu cua nacui Ni tsaca quiya'; bi' cha' xtañi ycuí Ni ngulotu Ni clyo, cha' jua'a ngüñi cha' ji'i Ni lo'o jyo'o bi'.

18 Xqui'ya lcaa cha' bi' cua jlo ti' na cha' ná nga'a cha' cha'a tsiya' ti sca cha' nu cua nacui ycuí Ndyosi cha' caca, cha' ná nti' Ni cñilo'o Ni ji'na tsiya' ti. Tso'o ti ndi'i tyiquee na juani, cha' ni sca cha' cuxi ná taca xcutsi ji'na, xqui'ya cha' jlya ti' na cha' nu nda ycuí Ndyosi lo'o na; cua ngua'ni Ni cha' ndyaca tlyu la tyiquee na, cha' xñi tso'o na lcaa cha' nu cua nchcui' Ni lo'o na ña'a cuayá' nu tyu'u tucua cha' bi'.

19 Ñi'ya nti' chcuá ngratu nu nsalú ngu' nde siyu' yaca ni'i, cha' tachaa ti xñi ca'a chcuá bi' ji'i quee nde siyu' hitya, cha' tyacui se'i ti yaca ni'i bi' lo hitya, cha' ná caca tyu'utsu' yaca ni'i bi' tsiya' ti li'; la cui' jua'a ndu'ni Jesús lo'o na, cha' ndu'ni yu cha' tyanu tachaa cha' ji'i ycuí Ni ne' cresiya ji'na, cha'

ná tya'achu' na ji'i Ni tsiya' ti. Cua ndyalaa Jesús nde cua, ñi'ya laca si cua nteje tacui yu tasá tlyu nu ndacui cla'be ne' laa tonu; juani cua ndyaa tucua yu la cui' ca su ntucua ycui' Ndyosi.

²⁰ Cuentya ji'na, cua ndyaa Jesús ca bi' nde loo la, cha' taca xtyucua yu ji'na. Ná nga'a cha' tye cha' laca Jesús sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na; la cui' ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni, jua'a cua'ni Jesús cuentya ji'na juani.

7

Ñi'ya ngua Melquisedec sti jo'ó, jua'a laca Jesús cuentya ji'na juani

¹ Nu jyo'o Melquisedec bi' ni, xu'na quichi Salem ngua nu cusu' bi'; cuentya ji'i ycui' Ndyosi nu laca loo la ngua'ni yu cña cha' ngua yu sti jo'ó. Nu ngua tyempo bi' cua ndyaa lca'a jyo'o Abraham ji'i tyuu tya'a rey xña'a, cha' ngusu tya'a yu lo'o ngu' bi', ndyujuii yu ji'i nu ngu' xña'a bi' li'. Tyucuii lo'o ñaa yu, li' ngutu'u nu Melquisedec bi' ndyaa to' tyucuii cha' tyacua tya'a lo'o nu Abraham bi'; ngulacua ji'i yu chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi li'.

² Bi' cha' ngusa'be Abraham lcaa yu'ba nu nquiye ji'i yu chaca quiya', nu nguaana nu ngu' xña'a bi'; tii tya'a yu'be ngusa'be yu lcaa cha' bi', lo'o li' nda yu ña'a tsaca yu'be ji'i nu cusu' Melquisedec bi'. Ndi'ya ndyu'u xtañi nu cusu' bi': “xu'na quichi nu liñi ca ndu'ni”, jua'a ndyu'u cha' bi' cha'cña ji'na; lo'o jua'a cha' xu'na quichi Salem ngua nu cusu' bi', bi' cha' taca chcu' na: “tí ti ndi'i cresiya ji'i ngu' xqui'ya nu xu'na ngu'”, cha' jua'a ndyu'u xquicha' Salem cha'cña ji'na.

³ Ná nchcui' quityi ñi'ya naa sti xtya'a nu Melquisedec bi', jua'a ni sca cha' ná nscua lo quityi cuentya ji'i jyo'o cusu' ji'i nu cusu' bi'; ná nchcui' ni jacua' ngula, ni jacua' ngujuui. Ñi'ya ngua Melquisedec, jua'a laca Jesús, cha' lcaa tyempo laca yu sti jo'ó cuentya ji'na; pana Jesús ni, laca yu nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi.

⁴ Culacua xi ti' ma lacua, ni cha' ngua nu cusu' bi' tlyu la que Abraham. Ji'i nu cusu' Melquisedec bi' cua nda jyo'o cusu' ji'na ña'a tsaca yu'be yu'ba, la cui' yu'ba nu cua nquiye ji'i yu chaca quiya', nu nguaana nu ngu' xña'a bi'.

⁵ Chalyuu nu ngua sa'ni bi', sca ti nu ñati tya'a ji'i jyo'o Leví laca sti jo'ó; bi' ti ngu' nu nda ycuí' Ndyosi chacuayá' ji'i cha' xñi ngu' msta nu nda cua ña'a ca ngu' Israel ji'i ycuí' Ndyosi. Msta bi' laca sa yu'be lcaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'i ngu'. Lo'o jua'a laca sti jo'ó bi' la cui' tya'a ñati lo'o tya'a quichi tyi ngu' nu cuentya ji'i Abraham.

⁶ Pana nu cusu' Melquisedec bi' ni, si'i tya'a ngu' Leví ngua Melquisedec bi' tsiya' ti, masi ngusñi yu msta nu cua nda Abraham ji'i ycuí' Ndyosi; li' ngulacua nu cusu' bi' ji'i Abraham, xqui'ya cha' cua ngüiñi cha' ji'i ycuí' Ndyosi lo'o Abraham tya clyo la.

⁷ Bi' cha' cua jlo ti' na cha' tlyu la ngua jyo'o Melquisedec bi' que jyo'o Abraham; na cua ngulacua nu cusu' bi' ji'i jyo'o Abraham nu ngua li', bi' cha' tlyu la chacuayá' ntsu'u ji'i ycuí' nu cusu' bi' que Abraham.

⁸ Xcui' na ndyijii sti jo'ó nu nxñi msta nu nda ñati chalyuu ti ji'i ycuí' Ndyosi, tsa yu'be ti cha' tso'o nu

ntsu'u ji'i scaa ngu' nda ngu' bi'; pana ná nscua lo quityi cusu' ni jacua' ngujuii nu Melquisedec bi', la cui' nu cusu' nu cua ngusñi msta nu nda Abraham nu ngua li'.

⁹ Taca ñacui na cha' lo'o ycui' jyo'o Leví cua nda msta ji'i nu Melquisedec bi' nu ngua tsa bi', masi tiya' la yaa nu Leví bi' chalyuu; la cui' jyo'o Leví nu ngua jyo'o cusu' ji'i lcaa tya'a ngu' Leví nu ngua'ni ngu' cña sti jo'ó, cha' ngusñi ngu' msta nu nda ñati chalyuu ji'i ycui' Ndyosi.

¹⁰ Nu lo'o ndyacua tya'a Melquisedec lo'o Abraham, ñi'ya laca si lo'o Leví nda msta, jua'a ngua li', masi tya lyiji cala Leví chalyuu, xqui'ya cha' Abraham ngua jyo'o cusu' ji'i yu, cha' sñi' ste' Abraham ngua sti Leví bi'.

¹¹ Nu sti jo'ó nu yaa chalyuu tiya' la bi', la cui' jua'a tya'a ñati ji'i jyo'o Leví, nclyu'u qui'i ngu' bi' ji'i ngu' Israel cha' cua'ni ngu' lcaa cña nu ngulo ycui' Ndyosi ji'i ngu'. Pana ná ndalo sti jo'ó bi' cua'ni tyucui cña bi', bi' cha' juani ngutu'u tucua chaca nu laca sti jo'ó nu cuentya ji'na. Ná laca yu sti jo'ó ñi'ya ngua Aarón lo'o tya'a Aarón sti jo'ó, masi laca yu sca sti jo'ó nu ñi'ya ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni la, la cui' jua'a cua'ni yu cuentya ji'na juani.

¹² Nu lo'o ncha'a cha' ji'i sti jo'ó ni, la cui' jua'a ncha'a cña nu nga'a cha' cua'ni na cuentya ji'i ycui' Ndyosi.

¹³ Cha' ji'i Jesús nu Xu'na na nchcui' cha' nu nscua lo quityi cusu' bi'; pana ycui' Jesús ni, xa' ñati laca bi', si'i tya'a ñati ji'i Leví laca yu. Ni sca ñati tya'a xtañi Jesús ná ngua ngu' sti jo'ó nde chu' la.

14 Cua jlo ti' ngu' cha' Judá ngua xtañi Jesús tya lo'o ngula yu; pana nu lo'o nchcui' jyo'o Moisés tilaca nu caca sti jo'ó, ná nchcui' tsiya' ti ji'í ngu' tya'a xtañi Judá bi'.

15 Lo'o nu juani laca Jesús sti jo'ó nu xa' ña'a cua'ni; ñi'ya ngua'ni jyo'o Melquisedec, jua'a cua'ni Ni cña ji'í sti jo'ó. Bi' cha' tso'o la nchca cuayá' ti' na juani cha' cua ntyeje tacui cha' ji'í cha' cusu' bi', cha' cua ngutu'u tucua Jesús nu sti jo'ó cucui ji'na.

16 Cua nda ycui' Ndyosi cña ji'í Jesús cha' caca Ni sti jo'ó, xqui'ya cha' ná ngua ji'í ñati chalyuu cujuui ngu' ji'í yu sca ti quiya'; cua ndyu'ú Jesús chaca quiya' lo'o cua ngujuui yu. Juani ná nga'a cha' tye chalyuu ji'í Ni; bi' cha' laca Jesús sti jo'ó cuentya ji'na juani, si'í cha' cua'ni Ni lcaa cña nu ndyu'ni ngu' tya'a Leví nu laca ñati chalyuu ti.

17 Cua nscua lo quityi cusu' cha' ndi'ya nchcui' ycui' Ndyosi lo'o Ni:

Lcaa ca tyempo caca nu'u sti jo'ó;

ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni,
la cui' jua'a cua'ni nu'u cuentya ji'í ñati
juani.

18 Bi' cha' cua ngulotsu' ycui' Ndyosi ji'í cha' cusu' nu lye tsa ngulo cña ji'na, cha' ná caca xtyucua cha' cusu' bi' ji'na; ná nchca cati qui'ya nu ntsu'u ji'na lo'o ycui' Ndyosi jua'a.

19 Tya lyiji tsa cha' ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'í ycui' Ndyosi, masi cua ngua'ni na lcaa cña nu ngulo jyo'o Moisés ji'í ngu' tya'a na nu ngua li', cha' ná ngua cua'ni lyaá cha' cusu' bi' ji'na ji'í nu cuxi; pana juani taca xñi na cha' ji'í ycui' Ndyosi. Cagua tsa laca ycui' Ni ji'na juani xqui'ya Jesús, cha' tso'o

la tsiya' ti laca cha' nu ya'lo'o Jesús cha' hcui' Ni lo'o na.

²⁰ Tso'o la laca Jesús, xqui'ya cha' cua ngüiñi tso'o cha' ji' ycui' Ndyosi lo'o Sñi' ndi'ya: “Chacuayá' ji' ycui' ca na' caca nu'ü sti jo'ó”, nacui' ycui' Ndyosi ji' Jesús.

²¹ Ná nhcui' Ni jua'a lo'o sti jo'ó tya'a ngu' Leví. Pana ndi'ya nhcui' ycui' Ni lo'o Jesús tya lo'o nguxana cha' caca Jesús sti jo'ó:

Liñi tsa nda na' cha' cuentya jinu'ü, nacui' ycui' Ndyosi,

nga'aa tya'achu' na' tsiya' ti ji' cha' nu cua nacui' na' bi':

“Lcaa ca tyempo caca nu'ü sti jo'ó.

Ñi'ya nu ngua'ni jyo'o Melquisedec nu ngua sa'ni, la cui' jua'a cua'ni nu'ü cuentya ji' ñati juani.”

²² Bi' cha' cua tso'o la ngüiñi cha' ji' ycui' Ni lo'o na juani, xqui'ya cña nu ngua'ni Jesús cuentya ji'na.

²³ Pana nu sti jo'ó tya'a ngu' Leví bi' ni, xcui' na ndyijii ngu' bi', lo'o li' xa' la tya'a ngu' ndyatí lo cña sti jo'ó bi'; bi' cha' ngua quiña'a tsa sti jo'ó chu' tyü yija li'.

²⁴ Lo'o nu Jesús bi' ni, ña'a ti lu'ú yu; ná nscua cha' cajaa Ni, bi' cha' ná nga'a cha' tye cha' caca Ni sti jo'ó cuentya ji'na, cha' ná ntsu'u cha' cua'ni xa' ñati cña ji'.

²⁵ Lcaa ca tyempo, masi juani, masi nde loo la, taca ji' Ni cua'ni lyaá Ni ji' cua' ña'a ca ñati nu xñi cha' ji' ycui' Ndyosi xqui'ya Jesús. Tyucui tyempo ndi' Jesús ca slo ycui' Ndyosi, cha' hcui' Ni lo'o ycui' Sti Ni cuentya ji'na.

26 Xñi na cha' ji'í Jesús lacua; bi' laca sti jo'ó nu laca loo la, nu chañi cha' taca xtyucua ji'na. Ñati lubii tsiya' ti laca Ni, cha' ná ntsu'u cha' cuxi, ná ntsu'u qui'ya ji'í Ni. Xa' ña'a laca Jesús, nu ná nda ycuí' Ndyosi chacuayá' cha' tyanu yu slo ñati chalyuu nu ndu'ni tsa cha' cuxi; cua nda Sti yu su tyucua yu la cui' su tlyu ca su ntucua ycuí' Ndyosi Sti yu.

27 Ndulo la tsiya' ti cha' nu ntsu'u ji'í Jesús que cha' nu ntsu'u ji'í xa' la sti jo'ó nu ndi'í chalyuu. Lcaa tsá nsta ngu' bi' msta lo mesa tacati, cha' jua'a cati la qui'ya nu ntsu'u ji'í ngu' lo'o ycuí' Ndyosi; clyo ndu'ni ngu' cha' cati qui'ya ji'í ycuí' ca ngu', lo'o li' ndu'ni ngu' cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'í lcaa ngu' quichi' bi'. Pana nu Jesús bi' ni, sca ti quiya' ngusta yu msta lo'o nguti'í yu chalyuu cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ñati; tyucui ña'a ycuí' yu ngua msta bi', nu lo'o ngujui'í ca'a ngu' ji'í yu lo crusi.

28 Ñati chalyuu ti laca sti jo'ó nu ndu'ni cña nu cua nacui' jyo'o Moisés cha' caca, ñati nu tya ntsu'u qui'ya ji'í laca ngu' bi'; pana nu sca ti Sñi' ycuí' Ndyosi ni, lubii tsiya' ti cresiya ji'í Ni. Cua tyeje tacui ti tyempo cusu' lo'o ndaquiya' tsa ngu' ji'í cña nu ngulo jyo'o Moisés. Bi' cha' nguane ycuí' Ndyosi ji'í Sñi' ycuí' ca, nu Jesús bi' ni, cha' caca Ni sti jo'ó cuentya ji'na. Cua nchcui' Sti Ni lo'o Ni: “Chacuayá' ji'í ycuí' ca na' caca nu'u sti jo'ó”, nacui' ycuí' Ndyosi ji'í Jesús.

8

Jesús laca nu ndi'í ca slo ycuí' Ndyosi, cha' chcui' lo'o Ni cuentya ji'na

¹ Ndi'ya ndyu'u cha' nu nti' na' chcuí' lo'o ma juani: Ca cua ntucua Jesús, nde la'a tsu' cui' ca su ntucua ycui' Ndyosi, cha' nclyo Ni cña tyucui ña'a chalyuu; ca bi' ntucua Jesús cha' laca Ni sti jo'ó nu laca loo la cuentya ji'na.

² Ndu'ni Ni cña ca sca se'i su tacati tsa nu ngüiñá ycui' Ndyosi; si'i ñati chalyuu ti nu ngüiñá ji'i, cha' laca bi' ñi'ya nu ngua ti' ycui' Ndyosi cha' caca.

³ Lcaa xu'na sti jo'ó nde chalyuu ni, ntsu'u cha' sta ngu' msta ca slo ycui' Ndyosi, ntsu'u cha' taquí ngu' xa' la msta lo mesa quii', cha' bi' laca cña ji'i ngu'; lo'o jua'a Jesús ni, ntsu'u msta nu nda Ni ca slo ycui' Ndyosi cuentya ji'na,

⁴ masi ná ngua Jesús sti jo'ó lo'o nguti'i yu nde chalyuu. Ná nda ngu' cña bi' ji'i, cha' cua laca ndi'i xa' la sti jo'ó nu nsta msta nu ntsu'u cha' ta ngu' quichi chacuayá' ji'i jyo'o Moisés.

⁵ Pana nu xa' la sti jo'ó bi' ni, ñati nu cajaa ti laca ngu' bi'; cua laca ti cña ndu'ni ngu'. Xqui'ya ngu' bi' nchca cuayá' ti' na cha' tso'o la tsiya' ti sti jo'ó laca Jesús, nu ntucua ca slo ycui' Ndyosi. Lo'o jua'a nu hcua'ya late' nu ngüiñá jyo'o Moisés su ngua'ni tlyu jyo'o cusu' ji'na ji'i ycui' Ndyosi nu ngua li', ndi'ya nchcui' Ni lo'o nu cusu' bi' cuentya ji'i hcua'ya bi': “Cui'ya nu'u cuentya cha' cuiñá ma ni'i bi' ñi'ya nu ngulu'u na' ji'i ma cha' cuiñá ma ji'i, nu lo'o ngutu nu'u nchcui' nu'u lo'o na' lo xlya ca'ya cua bi'”, nacui' Ni. Pana sca na nu culiji yu'u ti ngua bi', tso'o la tsiya' ti su ntucua Ni nde cua.

⁶ Bi' cha' cua nchca cuayá' ti' na cha' tso'o la tsiya' ti cña nu ndu'ni Jesús cuentya ji'na, siya' la cña nu ndyu'ni nu xa' la sti jo'ó nde chalyuu. Lo'o

juani ndulo tsa cha' ji'na, la cui' cha' nu cua ngüiñi ji'i ycuí' Ndyosi lo'o na xqui'ya Jesús, cha' xcui' cha' liñi tsiya' ti nhcui' ycuí' Ndyosi lo'o na.

⁷ Ntsu'u tsa cha' nu lyiji ji'i cha' cusu' nu ngua tya clyo, nu cua ngüiñi ji'i Ni lo'o ñati tyempo bi', bi' cha' nda ycuí' Ndyosi chaca cha' lo'o ñati. Ná ndyu'u scua cha' cusu' bi', cha' taca ca tso'o cresiya ji'i ñati cuentya ji'i ycuí' Ndyosi,

⁸ cha' ná tso'o ngua'ni ñati bi' li'. Ndi'ya nscua lo quityi ji'i ycuí' Ndyosi cuentya ji'i cha' bi':
Cua ngulala ti tyalaa tsá cha' quiñi cha' 'na lo'o tya'a ngu' Israel chaca quiya',
la cui' jua'a lo'o tya'a ngu' Judá, nacui ycuí' Ndyosi nu Xu'na na.

⁹ Si'i la cui' cha' ñi'ya nu cua ngüiñi 'na lo'o jyo'o cusu' ji'i ngu' bi' nu ngua sa'ni, nacui Ni.
Nu ngua li' ntejeya' na' ji'i ngu' cha' ngutu'u ngu' ca quichi tyi ngu' Egipto, ndyaa ngu'.

Pana ná ndaquiya' ngu' ji'i cha' nu cua ngüiñi 'na lo'o ngu';
ña'a ti ngua'ni tsa ngu' cha' cuxi, bi' cha' nga'aa ntucuá na' cha' ji'i ngu', nacui ycuí' Ndyosi nu Xu'na na.

¹⁰ Lo'o juani nde laca cha' cucui nu cua quiñi ti 'na lo'o ngu' Israel juani, nacui Ni.
Nu lo'o tyalaa tyempo, li' cua'ni na' cha' tyanu tso'o laca cha' ne' cresiya ji'i ngu', ñi'ya nu chcuí' na' lo'o ngu' li'.

Tyucui ti' tyiquee ngu' cua'ni ngu' cña 'na li';
caca na' ycuí' Ndyosi nu Xu'na ngu' li', lo'o jua'a caca ngu' bi' ñati jna'.

¹¹ Taca jlo ti' ngu' tilaca laca na' li',

lcaa ngu' lo'o tya'a ngu', masi nu sube, masi ñati
cusu'.

Lo'o li' nga'aa ntsu'u cha' cacha' ngu' ji'ly tya'a ngu'
tilaca laca na';

nga'aa nti' cha' culu'u ngu' ji'ly tya'a quichi tyi ngu'
cha' laca na' ycu' Ndyosi nu Xu'na ngu' li'.

¹² Cua'ni clyu ti' na' ji'ly ngu' ji'ly qui'ya nu ntsu'u ji'ly
ngu' li'; nga'aa culotu na' qui'ya ji'ly ngu' li'.

Jua'a nchcui' quityi ji'ly ycu' Ndyosi bi'.

¹³ Na cua culiji yu'u ti cha' cusu' nu ngua tya clyo;
jua'a ndyu'u cha' bi' li', nu lo'o nchcui' ycu' Ndyosi
ji'ly chaca cha' cucui nu cua quiñi ti ji'ly Ni lo'o na.
Sa'ni tsa nguxana cha' cusu' bi'; cua jyo'o ti cha'
bi' juani, cua culiji ti cha' jua'a ti.

9

*Cristo laca nu cua ngusaala tyucui ji'na cha' caa
na slo ycu' Ndyosi*

¹ Nu cha' cusu' nu cua nda Ni lo'o ngu' Israel nu
ngua li', nchcui' bi' ñi'ya cua'ni ngu' lo'o ngua'ni
tlyu ngu' ji'ly ycu' Ndyosi. Lo'o jua'a cua ntsu'u sca
ni'ly nu tacati ji'ly ngu', su ngua'ni tlyu ngu' bi' ji'ly Ni,
masi ñati ti ngua ngu' nu ngüiñá ni'ly bi';

² sca chcua'ya late' ngüiñá ngu' bi' nu nscua
cla'be ne' lo'o su ndya'a sti jo'ó ti. Nde ne' chcua'ya
bi' cua ntucua candyeru chcua su ndyaqui quii'
lcaa hora; jua'a ntucua sca mesa su nscua xlyá lo,
nu caca msta ji'ly ycu' Ndyosi. Lcaa tsa ngusta sti
jo'ó msta bi'.

³ Ca ne' tasá nu ndacui cla'be ne' chcua'ya bi', ca
bi' ntsu'u chaca cuarto nu tacati tsa ji'ly ngu'.

⁴ Nde ne' cuarto bi' ntucua mesa oro su ndaqui
sti jo'ó yana jo'ó lo; la cui' ca bi' ntucua cñá' tacati,

nu ngüixī tyīī ca chū' yaca lo'o chcūa oro. Ne' cñá' bi' cua ntsu'u co'o tsa yu'be ti na nu ñi'ya ña'a scua ña'a, nu nda ycui' Ndyosi cha' ndyacu ngu' Israel ca lo nat̄i' btyi su nguta'a yu'u ngu' nu ngua sa'ni; ne' sca caatyā oro ntsu'u co'o na nu ndyacu ngu' bi'. Lo'o jua'a ca ne' cñá' bi' ntsu'u co'o yaca xcā ji'j̄ī jyo'o Aarón, yaca nu ntyucua sat̄ī chu' jua'a ti; jua'a ntsu'u tyucuaa quee cuaja', nu nscua nu tii tya'a cha' bi' lo, nu ndacha' ni cña nu cua ngulo ycui' Ndyosi ji'j̄ī ngu' cha' cua'ni ngu'. Ca ta'a na bi' ntsu'u co'o ne' cñá' tacati bi'.

⁵ Chu' cñá' bi' ntucua lcūī ji'j̄ī tucua tya'a xcā ji'j̄ī ycui' Ndyosi nu ndubi tsa ña'a; ngatya'a ti lo lu'be xcā ndubi bi' chu' cñá', cha' tyi'u ti' ñat̄ī cha' ca bi' lijya ycui' Ndyosi cha' cat̄ī qui'ya nu ntsu'u ji'j̄ī ngu'. Xcā ndubi bi' cua ntucua cha' ca cuayá' ti' ngu' Israel cha' lcaa tsā nga'a ycui' Ndyosi laja su ndi'j̄ī ngu'. Pana ná caja tyempo chcu' na ji'j̄ī lcaa cha' bi' juani.

⁶ Jua'a ngua cha' ntucua lcaa yaca bi' ne' chcu'a'ya late' bi' su ngua'ni tlyu ngu' ji'j̄ī ycui' Ndyosi, cha' lcaa tsā ndyat̄ī sti jo'ó ndyaa ne' chcu'a'ya bi', ngua'ni cña ji'j̄ī ycui' Ndyosi ca jua;

⁷ pana sca ti sti jo'ó nu laca loo nguta'a ca ne' cuarto nu tacati tsa bi' ji'j̄ī ngu', sca ti quiya' nguta'a nu cusu' bi' sca yija. Lo'o tañi na'ni ndyaa nu cusu' bi' li', cha' scūī ji'j̄ī slo ycui' Ndyosi ca ne' cuarto tacati bi', cha' jua'a cuityī Ni qui'ya nu ntsu'u ji'j̄ī ycui' nu cusu' bi', lo'o jua'a cuityī Ni lcaa qui'ya nu ntsu'u ji'j̄ī lcaa ngu' quichī, masi qui'ya nu ná nda ngu' cuentya si cha' cuxi ngua'ni ngu' nquicha', cha' cuentya ji'j̄ī ycui' Ndyosi ngua'ni nu cusu' cña bi'.

⁸ Laja lo'o nchcui' na ji'í chcuaya late' bi' ndu'ni Xtyi'í ycuí' Ndyosi cha' ca cuayá' ti' na, cha' tya lyiji xñi tso'o na tyucuii cha' caa na slo ycuí' Ndyosi si ña'a ti tya ndu'ni'í cusu' bi', si tya ndu'ni tlyu na ji'í ycuí' Ndyosi ñi'ya nu ngua'ni ngu' tya sa'ni bi'; tya lyiji caja ñi'ya nu caa na slo ycuí' Ndyosi nu lubii tsiya' ti cha' ji'í Ni li', si jua'a.

⁹ Xqui'ya lcaa cha' bi' tso'o la ca cuayá' ti' na cha' nu ndyaca juani; ná caja ñi'ya nu ca tso'o cresiya ji'na cuentya ji'í ycuí' Ndyosi laja lo'o ndyu'ni tlyu ti na ji'í Ni ñi'ya nu ngua'ni ngu' bi', masi quiña'a tsa msta ta na ji'í Ni, masi taqui tsa na na'ni lo mesa cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na.

¹⁰ Xcui' cha' nu nchcui' ñati chalyuu ti laca, masi ñacu' ngu' cha' ná tso'o cacu na co'o na sca lo na, masi ñacu' ngu' ñi'ya cua'ni na cha' caca lubii cresiya ji'na; cña nu ndatsaa ti ñati chalyuu ji'na cha' cua'ni na, jua'a laca cha' bi'. Xti ti tyempo talo cha' bi' ña'a cuayá' xcutsa'a ycuí' Ndyosi lcaa cha'.

¹¹ Lo'o juani cua yaa Cristo, nu laca chaca lo sti jo'ó nu laca loo; cua laca nguxana ndyaca tso'o chalyuu xqui'ya Ni. Ná ndyaa Ni ngua'ni Ni cña ne' sca ni'í tlyu nu ngüiñá ñati ti, cha' ná ndu'ni cha' tyu'u cha' ji'í Ni lo'o sca cha' nu ntsu'u nde chalyuu.

¹² Ndi'ya ña'a cña nu ngua'ni Cristo cuentya ji'na, nu lo'o ndyaa Ni la cui' ca su tacati tsa ca su ntucua ycuí' Ndyosi: ná nguta'a Ni lo'o tañi chivo lo'o tañi chqueru, cha' scui Ni tañi bi' nde slo ycuí' Ndyosi cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na; pana ngujuii Cristo lo crusi, ndye tañi ycuí' yu ndyalú cuentya ji'í qui'ya nu ntsu'u ji'na. Bi' cha' sca ti quiya' tsiya' ti ngua'ni lyaá Cristo ji'na, lo'o

jua'a ná nga'a cha' tye cha' ngulaá na ji'i nu cuxi, xqui'ya cña nu ngua'ni Ni cuentya ji'na.

¹³ Nu ngua sa'ni la ni, si ntsu'u sca cha' nu ngua'ni cha' nga'aa lubii sca ñati, li' nguscui sti jo'ó tañi chivo tañi toro lo ngu', cha' caca lubii ngu' hichu' ti ngu' cuentya ji'i ycui' Ndyosi; jua'a nguscui sti jo'ó jii lo ngu', jii ji'i chqueru msta nu cua ndyaqui cuentya ji'i ngu'.

¹⁴ Masi jua'a ngua'ni ngu' cña nu ngua li', pana tlyu la cña nu ngua'ni Cristo juani, cha' ndyalú tañi ycui' yu lo'o ngujuii yu lo crusi cuentya ji'na. Xqui'ya Xtyi' ycui' Ni, bi' cha' ngua ji'i Cristo ta yu tyucui ña'a ycui' ca yu, cha' sca ti quiya' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na lo'o ycui' Ndyosi; nu ycui' Cristo ni, ná ntsu'u qui'ya ji'i yu tsiya' ti, bi' cha' taca cua'ni lubii Ni cresiya ji'na, nu lo'o tyi'u ti' na ñi'ya nu ngua'ni Ni lo'o ndyalú tañi ycui' Ni. Li' cuityi Ni lcaa cha' cuxi nu ndyu'ni ñu'u tsa ji'na, jua'a taca ji'na cua'ni na cña ji'i ycui' Ndyosi nu lu'ú ca nde chalyuu li'.

¹⁵ Bi' cha' lacua, Cristo laca nu ngüiñi sca cha' cucui ji'i ycui' Ndyosi lo'o ñati chalyuu, masi lo'o cua ña'a ca ñati nu cua ngusubi ycui' Ndyosi ji'i. Jua'a ngua'ni Cristo, nu lo'o ngujuii yu, cha' jua'a ngulaá na ji'i lcaa cha' cuxi nu ngua'ni na lo'o tya ndaquiya' tsa na ji'i cha' cusu' bi'. Nu juani taca tyacua lcaa cha' nu cua nacui ycui' Ndyosi Sti na ji'na cha' tyacua ji'i lcaa ngu' nu ngusubi Ni ji'i; ná nga'a cha' culiji yu'u cha' bi' ji'na tsiya' ti.

¹⁶ Sca quityi nu nclyo ñati cha' tyanu xi cha' tso'o ji'i tya'a ngu' lo'o cua ngujuii ngu' ni, ndi'ya ndyaca cha' ji'i quityi bi': ná caja cha' tso'o bi' ji'i tya'a ngu', si bilya cajaa nu ca ji'i cha' tso'o bi';

17 ná cua'nijo'o quityi bi', si tya lu'ú nu ca ji'í cha' tso'o bi'. Sca ti si cua ngujuii yu bi', li' cua'nijo'o quityi bi' ji'í ngu'.

18 Lo'o jua'a nu cha' cusu' nu ngua clyo bi' ni, ngua'ni cha' bi' cña cuentya ji'í ngu', xqui'ya cha' ndyujuii ngu' sca na'ni nu ngua msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ngu'.

19 Nu ngua tya clyo ndacha' jyo'o Moisés lcaa cha' cusu' bi' ji'í lcaa ngu' quichi, ndacha' yu lcaa cña nu cua ngulo ycuí Ndyosi ji'í ngu' cha' cua'ni ngu'. Li' ngusñi yu xi tañi chqueru lo'o tañi chivo nu ndyujuii ca ngu', nguxiya' yu tañi bi' lo'o xi hitya lubii. Li' ntejeya' yu ji'í sca sta' yaca nu ntsu'u quicha' xlya' nu nga'a ña'a chu'; lo'o quicha' xlya' bi' nguscui yu tañi bi' lo' ngu' quichi bi', jua'a lo cha' cusu' bi' nu nscua lo quee cuaja'.

20 Lo'o li' nchcui' yu lo'o ngu' bi': “Lo'o tañi re ndatsaa ycuí Ndyosi ji'í ma, cha' cua'ni ma lcaa lo cña nu cua ngulo Ni ji'í ma cha' cua'ni ma, nu lo'o ngüiñi cha' ji'í Ni lo'o ma”, nacui Moisés ji'í ngu' bi' li'.

21 La cui' jua'a nguscui Moisés tañi lo hcua'ya bi', jua'a lo lcaa na nu ntucua ca su ndu'ni tlyu ngu' ji'í ycuí Ndyosi.

22 Cuentya ji'í cha' cusu' bi', xcui' lo'o tañi sca na'ni nu cua ndyujuii ngu', jua'a ngua lubii lcaa na; lo'o jua'a juani, sca ti ndyiji cha' clyu ti' ji'na lo'o ycuí Ndyosi, cha' nu cua ngujuii Cristo cuentya ji'na.

Ngüityi Cristo qui'ya nu ntsu'u ji'í ñati nu lo'o ngujuii yu lo crusi

23 Ngua'ni jyo'o cusu' ji'na jua'a lo'o ngua'ni tlyu ngu' ji'i ycuí' Ndyosi ne' laa nu ngua li', cha' caca lubii lcaa na nu cua'nijo'o ji'i ngu'; nde chalyuu ti ntucua lcaa na bi', masi ndi'i bi' cuentya ji'i ycuí' Ndyosi. Pana tlyu la cña laca cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati chalyuu ca slo ycuí' Ndyosi, tso'o la cña laca nu cua'ni lyaá Ni ji'i ñati ji'i cha' cuxi bi'.

24 Bi' cha' nga'aa ndyaa Cristo nde ne' laa nu ngüiñá ñati nde chalyuu ti, masi ntucua bi' cuentya ji'i ycuí' Ndyosi; na cua ndyaa liñi Ni ca slo ycuí' Ndyosi ca nde cua. Ca bi' ntucua Ni juani, cha' chcuí' lo'o ycuí' Ndyosi cuentya ji'na.

25 Cuentya ji'i cha' cusu' ni, sca ti quiya' sca yija ndya'a sti jo'ó nu laca loo ji'i tya'a ngu' judío ne' cuarto nu tacati tsa cuentya ji'i ngu' bi'; ndya'a lo'o nu cusu' ji'i tañi na'ni nu cua ndyujui ca ti ngu' ji'i cha' caca msta, cha' cuityi qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' quichi. Pana si'i tyuu quiya' ndyaa Cristo ca slo ycuí' Ndyosi nde cua.

26 Si jua'a ngua, ná tyiquee' cua tyuu tsa quiya' cua ngujui'i ca'a ngu' ji'i Cristo lo crusi tya lo'o ndya' chalyuu; pana si'i jua'a ngua cha' bi', sca ti quiya' cua yaa yu chalyuu nu ngua sa'ni xi lo'o cua tye ti chalyuu cusu', cha' cuityi yu qui'ya nu ntsu'u ji'i lcaa ñati lo'o ngujui yu lo crusi.

27 Cua ña'a ca na ndyjii na sca ti quiya', lo'o li' ndu'ni cuayá' ycuí' Ndyosi ji'na;

28 lo'o jua'a Cristo, sca ti quiya' ngujui yu lo crusi, cha' jua'a ngüityi yu qui'ya nu ntsu'u ji'i quiña'a tsa ñati. Tya caa Cristo chaca quiya' ca tiya' la; pana nga'aa si'i cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati caa Ni li', cha' cua ndye ngua'ni Ni cña bi'. Li' cua'ni lyaá lyiji Ni ji'i lcaa ñati nu ntajatya tsa

ji'í Ni, ña'a cuayá' nu caa Ni chaca quiya'.

10

¹ Nu lo'o nduna na xcui' cha' cusu' nu nda jyo'o Moisés lo'o jyo'o cusu' ji'na, ná nchca ca cuayá' ti' na ñi'ya tyacua cha' tso'o ji'na nde loo la xqui'ya Jesús, cha' ná nhcui' cha' cusu' bi' ji'na ñi'ya caca lcaa cha' bi'; xti tsa cha' ndacha' cha' cusu' bi' ji'na, ñi'ya nti' sca cuityi nu sta cuayá' ti' ñi'ya caca sca cña lo yuu. Nu ngu' judío tya'a na, lcaa yija ndu'ni ngu' la cui' ca ti cha'; lcaa yija ndya'a lo'o ngu' ji'í la cui' ca msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ngu' lo'o ycui' Ndyosi chaca quiya', xqui'ya cha' ná ntsu'u su tye cña tacati nu ndyu'ni ngu', cha' ná nchca cua'ni lubii msta nu ndya'a lo'o ngu' ne' laa ji'í cresiya ji'í ñati bi' cuentya ji'í ycui' Ndyosi.

² Ná ndyiji ñi'ya nu cua'ni lubii cha' cusu' bi' ji'í cresiya ji'í ngu' bi', nu lo'o ndya'a ngu' ndu'ni tlyu ngu' ji'í Ni. Si ngua lubii cresiya ji'í ngu', nga'aa ngua tii ngu' yabe' nu ntsu'u ji'í ngu' li'; nga'aa nti' cha' tyalo'o ngu' ji'í msta ji'í ngu' chaca quiya' li'.

³ Pana tsa bi' ti cña ndu'ni msta bi' cuentya ji'í ngu': lcaa yija tsiya' ti ndu'ni cha' ndyi'u ti' ngu' cha' tya ntsu'u qui'ya ji'í ngu' lo'o ycui' Ndyosi;

⁴ ná nchca cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ñati, masi nscui sti jo'ó tañi toro, masi nscui tañi chivo lo ngu'.

⁵⁻⁶ Nu lo'o tya lyiji caa Cristo lo yuu chalyuu, li' nhcui' Ni lo'o ycui' Ndyosi Sti Ni. Ndi'ya nacui Ni: Nga'aa nti' nu'u cha' calo'o ngu' ji'í na'ni nu tyaqui cha' caca msta, nacui Cristo ji'í ycui' Ndyosi.

Ná tso'lo nti' nu'ṽ ña'a nu'ṽ ji'ṽ ngu' su ndaquṽ ngu'
 na'ni lo mesa quii', cha' caca bi' msta;
 masi xa' ña'a msta sta ngu' cha' cuityṽ qui'ya nu
 ntsu'u ji'ṽ ngu', nga'aa ndiya ti' nu'ṽ cha' bi'.
 Pana cua ta ti nu'ṽ cuaña' 'na, cha' caja ñi'ya caa
 na' nde lo yuu chalyuu,
 nacui Cristo.

⁷ Bi' cha' cua lijya na' ca nde juani, Ndyosi Sti na',
 cha' cua'ni na' cua ña'a ca cña nu nti' nu'ṽ cha'
 cua'ni na', ñi'ya nchcui' cha' nu nscua lo
 quityi cusu' cuentya jna'.

Jua'a ngua cha' nu nda Cristo nu ngua li'.

⁸ Lo quityi bi' ni, clyo nacui Cristo cha' ná nti' ycui'
 Ndyosi msta; la cui' jua'a nacui Ni cha' ná ndiya
 ti' ycui' Ndyosi cha' xcui' ndya'a lo'o ngu' ji'ṽ msta,
 masi msta jua'a ti, masi na'ni lu'ú nu caca msta
 nu tyaquṽ lo mesa quii' cha' cati qui'ya nu ntsu'u
 ji'ṽ ngu' lo'o ycui' Ndyosi. Jua'a nacui Ni, pana
 cuentya ji'ṽ cha' cusu' ji'ṽ ngu' nga'a cha' cua'ni
 ngu' bi' jua'a.

⁹ Lo'o li' nacui Ni: “Cua lijya na' ca nde, Ndyosi
 Sti na', cha' cua'ni na' cua ña'a ca cña nu nti' nu'ṽ
 cha' cua'ni na'”. Jua'a ngua cha' nguxtyanu ycui'
 Ndyosi cha' cusu' bi', cha' nu nscua ñi'ya caca msta
 nu tsalo'o ngu' scaa quiya'; li' chaca cha' cucui
 ngua'ni ycui' Ndyosi, nu lo'o nda Ni ji'ṽ Cristo lijya
 nde chalyuu cuentya ji'na.

¹⁰ Ngua'ni Jesucristo lcaa cña nu ngua ti' ycui'
 Ndyosi Sti yu cha' cua'ni yu, cha' nda yu ji'ṽ tyucui
 ña'a yu cha' ngujui' ca'a ngu' ji'ṽ lo crusi; sca ti
 quiya' tsiya' ti ngua ycui' ca yu msta, la cui' msta
 nu ngua ti' ycui' Ndyosi Sti yu ngua bi'. Bi' cha' cua

ngua lubii cresiya ji'na cuentya ji'i ycuí' Ndyosi juani, cua ndye yabe' nu ntsu'u ji'na.

¹¹ Nu ngu' sti jo'ó ji'i ngu' judío ni, lcaa tsá ndu ngu' bi' ndu'ni ngu' cña cha' sta ngu' la cui' tya'a msta slo ycuí' Ndyosi, masi tyuu quiya' sca yija; ná ntsu'u su tye cha' sta ngu' msta bi', jua'a ni sca quiya' ná ngua cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati lo'o msta bi'.

¹² Pana nu Jesucristo bi' ni, sca ti quiya' ngujuii yu lo crusi cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ñati, lo'o ña'a ti tya ndyu'u scua cña nu ngua'ni yu masi chalyuu juani. Li' ngutu'u Jesús ndyaa Ni, ndyaa tucua Ni nde la'a tsu' cui su tlyu ca su ntucua ycuí' Ndyosi.

¹³ Ca bi' ntucua Ni juani, ntajatya Ni ña'a cuayá' nu tyijiloo lyiji ycuí' Ndyosi ji'i lcaa tya'a cusuu Ni.

¹⁴ Sca ti quiya' cua ndyaa Jesús lo crusi lacua, ngua'ni lubii yu ji'i cresiya ji'i ñati cuentya ji'i ycuí' Ndyosi; jua'a ngua tyucui ti' tyiquee ñati chaca quiya'.

¹⁵ Sca ti xqui'ya Xtyi'i ycuí' Ndyosi nchca cuayá' ti' na ni cña laca nu ngua'ni Cristo nu ngua li', bi' cha' ngua'ni Xtyi'i ycuí' Ni cha' nscua cha' lo quityi nu nchcui' ndi'ya:

¹⁶ Nde laca cha' cucui nu cua quiñi ti 'na lo'o ngu' chaca quiya', nacui nu Xu'na na:

Lo'o tyalaa tyempo bi', li' cua'ni na' cha' tyanu tso'lo cha' ne' cresiya ji'i ñati 'na, lcaa cha' ñi'ya nu chcui' na' lo'o ngu' li';

tyucui tyiquee ngu' cua'ni ngu' cña 'na li'.

¹⁷ Chaca cha' nacui Ni li':

Li' nga'aa tyi'u ti' na' cha' cuxi nu cua ngua'ni ngu', nga'aa culotu na' qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu' lo'o na'.

Jua'a nchcui' ycui' Ndyosi.

¹⁸ Bi' cha' juani, nga'aa ntsu'u cha' tsalo'o ngu' ji'i msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'i ngu', cha' cua laca ngua'ni clyu ti' ycui' Ndyosi ji'na ji'i qui'ya nu ntsu'u ji'na.

Cua'ni na cha' caca stu'ba cha' ji'na lo'o ycui' Ndyosi

¹⁹ Cu'ma ngu' tya'a ngusni na cha' ji'i Cristo, tyucui chacuayá' ji'i Ni cua ntsu'u ji'na juani, cha' caa na slo ycui' Ndyosi nu lubii tsiya' ti cha' ji'i Ni. Jesús laca nu nda chacuayá' bi' ji'na, xqui'ya cha' ndyalú tañi ycui' yu lo'o ngujuii yu lo crusi, cha' cuityi Ni qui'ya nu ntsu'u ji'na.

²⁰ Nu lo'o nda yu tyucui ña'a yu cha' ngujuii yu xqui'ya na, cua ngusaala yu chaca tyucuii cucui cuentya ji'na li', cha' caja ñi'ya caa na cacua ti slo ycui' Ndyosi; xqui'ya ycui' Jesús, bi' cha' taca xni na tyucuii nu lijya ca slo ycui' Ndyosi juani.

²¹ Cua ntsu'u cha' ji'na lo'o nu Jesús bi', nu sti jo'ó nu laca loo la, cha' ycui' laca nu ndi'ya cña loo ji'i lcaa na cuentya ji'i ycui' Ndyosi Sti yu.

²² Tyaa na ca slo ycui' Ndyosi lacua; tyucui tyiquee na cua'ni na cha' caca stu'ba cha' ji'na lo'o ycui' Ndyosi Sti na, cha' taca xni tso'o na cha' ji'i Ni li'. Cua ngüityi Ni lcaa cha' cuxi nu ngua'ni cha' ngua tyuju'u ti' na tya tsubi' la; cua ngua lubii cresiya ji'na juani, ñi'ya laca lo'o cua ndyaata na chcu lo'o hitya lubii ti.

²³ Cua'ni na cha' jlya tso'o ti' na cha' nu cua ngusni na tya clyo lacua, ná tya'achu' na ji'i cha' bi' tsiya' ti. Taca jlya ti' na ji'i ycui' Ndyosi, cha' chañi cha' cua'ni Ni lcaa cha' nu cua nacui Ni ji'na.

24 Culacua tso'o ti' na, cha' caja ñi'ya xtyucua na ji'i xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús; xtyucua na ji'i ngu' bi', cha' xcui' cha' tso'o ti' cua'ni ngu' lo'o tya'a ngu', cha' jua'a caca tso'o tyiquee ngu' ña'a ngu' ji'i tya'a ngu'.

25 Ntsu'u ngu' tya'a na nu nga'aa ndya'a slo ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús, nu nga'aa ndyu'u ti'i lo'o tya'a na. Pana ná tso'o cua'ni na jua'a; tso'o la ña'a ti tsa na tyu'u ti'i na lo'o tya'a na, cha' tyanu tachaa la cha' ji'i ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'na, lcaa na lo'o tya'a ngusñi na cha' ji'i Ni. Nti' na cha' cua tyaa ti nu Xu'na na chaca quiya', bi' cha' lu'ba ti tyu'u ti'i na juani lo'o ngu' tya'a na.

26 Nga'aa ntsu'u xa' la msta nu ta na, nga'aa ntsu'u xa' la cha' nu cua'ni na, cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na, si ña'a ti tya cua'ni na cha' cuxi li'; cua ngua cuayá' ti' na cha' chañi tsa cha' ji'i Jesús bi', lo'o jua'a nga'aa cui'ya ycui' Ndyosi cha' clyu ti' ji'na si xtyanu na ji'i cha' bi'.

27 Jua'a ti caca na li', cutsii tsa na ji'i ycui' Ndyosi lo'o tyalaa hora nu cua'ni cuayá' Ni ji'i lcaa ñati tya'a ngusu lo'o Ni. Lo'o li' cua'ni tye Ni ji'i lcaa ngu' bi', tsa ngu' nde lo quii' tlyu nu ná nga'a cha' tye tyaqui.

28 Nu ngua sa'ni ni, lo'o ntsu'u ñati nu ná ndaquiya' tsiya' ti ji'i cña nu ngulo ycui' Ndyosi, ndyujuii ngu' ji'i ñati bi' li'. Ngua'ni cuayá' ngu' ji'i ñati bi' clyo cuentya ji'i jyo'o Moisés lo'o tucua sna tya'a xa' ñati nu ndacha' liñi ñi'ya ngua cha' bi'; li' ngusta ngu' yabe' hichu' ñati bi', ndyujuii ngu' ji'i li', cha' nga'aa ngujui ñi'ya jña ngu' cha' clyu ti' ji'i ycui' Ndyosi cuentya ji'i nu cuxi bi' li'. Jua'a ngua tya sa'ni la.

29 Lo'o juani ni, tlyu la cha' ti'í tyacua ji'í tya'a ñatí na nu chíi tsa nti' ña'a ngu' ji'í Jesús, nu sca ti Sñi' ycui' Ndyosi bi', ngu' nu lye tsa chcuí' lo ji'í cña nu ngua'ni nu Jesús bi'; sca ti xqui'ya cha' ngujuii yu lo crusi, bi' cha' cua ndyaca lubii cresiya ji'na. Lo'o jua'a si chcuí' suba' na ji'í Xtyi'i ycui' Ndyosi, li' lye la cha' nchcube' tyacua ji'na, cha' xcui' tso'o tsa ndu'ni Ni lo'o na xqui'ya Xtyi'i ycui' Ni.

30 Cua jlo ti' na cha' ndi'ya nchcuí' ycui' Ndyosi tya sa'ni la: “Na' laca nu xcubi' ji'í ñatí chalyuu”, nacuí Ni. “Ta na' cha' ti'í ji'í ñatí, nu lo'o ntsu'u cha' chcube' ngu'.” Lo'o jua'a cua nchcuí' Ni chaca cha' lo'o ngu' li': “Cua'ni cuayá' na' ji'í ñatí 'na, cha' na' laca Xu'na ngu'”, nacuí Ni.

31 Tlyu tsa cha' laca, si taya' ycui' Ndyosi nu lu'ú ca ji'na cha' xcube' Ni ji'na.

32 Tyi'u ti' mā lacua, ñi'ya nu ndyaca ji'í cu'ma nu ngua tya tsubi' la, cua ndyaala hique mā cha' ndyuna tso'o mā cha' ji'í ycui' Ndyosi, lo'o li' cua quiña'a tsa cha' nchcube' cua ndyacua ji'í mā nde chalyuu. Pana ndalo tsa tyiquee mā li'; ná ngua ji'í nu ngu' xña'a bi' tyijiloo ji'í mā,

33 masi tyuu quiya' nchcuí' tsa ngu' cha' ti'í ji'í mā, masi ngua'ni lya' ti' ngu' ji'í mā su ndu mā laja ñatí nu ngua li'. Lo'o jua'a cua ntaja'a mā tyanu mā slo ngu' tya'a mā laja lo'o ngua'ni ti'í ti' ngu' ji'í ngu' bi', masi si'í ji'í ycui' ca mā ndyu'ni lya' ti' ngu' tyempo bi'.

34 Lo'o jua'a ndyaa na'a mā ji'í ngu' tya'a mā nu lo'o ntsu'u ngu' bi' ne' chcuá, nguxtyucua mā ji'í ngu' bi' li'; masi nguaana xa' ñatí lcaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'í mā, ndalo tsa tyiquee mā li'. Tso'o ntsu'u tyiquee mā, cha' cua jlo ti' mā cha' tso'o la tsiya' ti

laca nu cha' ji'i Jesús nu cua ngusñi ma bi'; jlo ti' ma cha' ná tye chca cha' bi', cha' nu cua ndyuna ma cuentya ji'i Jesús.

³⁵ Ná tya'achu' ma ji'i cha' ji'i Jesús lacua. Ña'a ti tya cua'ni tlyu tyiquee ma, cha' tso'o tsa cha' nu tyacua ji'i ma ca tiya' la cuentya ji'i ycu' Ndyosi, si ña'a ti xñi tso'o ma cha' bi'.

³⁶ Nga'a cha' talo tyiquee ma masi tyiquee', si tya nti' ma cua'ni ma lcaa ña'a cña nu nti' ycu' Ndyosi, si tya nti' ma ña'a ma cha' nu cua nacui Ni cha' caca nde loo la.

³⁷ Cua nscua lo quityi cusu' cha' ndi'ya nchcui ycu' Ndyosi:

Tya xi tya tyempo tya lyiji cha' tyalaa ycu' yu nu nga'a cha' tyaa chaca quiya';

nga'aa tiya' lye cha' caa yu bi', nacui Ni.

³⁸ Lo'o ñati nu caca lubii cresiya ji'i xqui'ya na' ni, nu lo'o xñi ngu' bi' cha' 'na,

li' caja chalyuu nu ná nga'a cha' tye ji'i ngu' bi', nacui Ni.

Pana ná tso'o nti' na' ña'a na' ji'i ñati nu tya'achu' ji'i cha' 'na.

³⁹ Nu na ni, ná taca tya'achu' na ji'i cha' ji'i Jesús; si tya'achu' na ji'i yu, chcuna' na tyucui ña'a na, ña'a lo'o cresiya ji'na li'. Pana laca na ñati nu tsa cu' ti xñi na cha' ji'i Ni, bi' cha' ndu'ni lyaá Ni ji'na ji'i nu cuxi.

11

Ñati nu tyucui tyiquee ngu' jlya ti' ngu' cha' ji'i ycu' Ndyosi

¹ Na jlya ti' na ji'ḡ sca cha' lo'o ndu ti' na cha' caca cha' bi', nu lo'o jlo ti' na cha' caca cha' bi' ji'na, masi bilya ña'a na ji'ḡ.

² Jlya ti' jyo'o cusu' ji'na nu ngua'ni tlyu ji'ḡ ycui' Ndyosi nu ngua sa'ni la, bi' cha' ñati tso'o ngua ngu', lo'o jua'a ntucúa Ni cha' ji'ḡ ngu' bi'.

³ Jlya ti' na ji'ḡ ycui' Ndyosi, bi' cha' cua ngua cuayá' ti' na cha' clyo nda ycui' Ndyosi cha', lo'o li' ndya' chalyuu nu ña'a na juani; ná na'a na ñi'ya ngua cha' ndya' bi', tsa bi' ti cha' jlya ti' na cha' ngüiñá Ni lcaa cha' nu ña'a na lo yuu chalyuu juani.

⁴ Jlya ti' jyo'o Abel ji'ḡ ycui' Ndyosi, bi' cha' tso'o la ngua'ni yu que jyo'o Caín tya'a yu, nu lo'o ngusta ngu' msta slo ycui' Ndyosi. Ntucúa Ni cha' nu nchcui' nu Abel bi', xqui'ya cha' jlya ti' yu; lubii tsa cresiya ji'ḡ yu ngua ti' ycui' Ndyosi, nu lo'o na'a Ni ji'ḡ yu lo'o ngusta yu msta. Lo'o jua'a juani tya nchca cuayá' ti' na cha' ngusñi jyo'o Abel cha' ji'ḡ ycui' Ndyosi, masi sa'ni tsa ngujuii yu.

⁵ Jlya ti' jyo'o Enoc ji'ḡ ycui' Ndyosi, bi' cha' ná ngujuii yu. Jua'a ti ndyalo'o ycui' Ndyosi ji'ḡ yu ca slo ycui' Ni; ná nquiye yu ji'ḡ ñati li', xqui'ya cha' cua yaa Ni yaqui'ya Ni ji'ḡ yu. Pana nchcui' quityi cha' cua ndiya ti' Ni ñi'ya nu ngua'ni nu Enoc bi' laja lo'o guti'ḡ yu chalyuu.

⁶ Ni sca na, ná taca cua'ni na cha' caca tyaala' ti' tyiquee ycui' Ndyosi, si ná chañi cha' jlya ti' na ji'ḡ Ni. Si nti' na cha' jyacua na ji'ḡ Ni cha' chcui' na lo'o Ni, li' nga'a cha' jlya ti' na cha' lu'ú ycui' Ndyosi; nga'a cha' jlya ti' na cha' taca xtyucua Ni ji'na lo'o jña na sca cha' ji'ḡ Ni.

7 Jlya ti' jyo'o Noé ji'í ycuí' Ndyosi, bi' cha' ndyuna yu cha' nu nchcui' Ni lo'o yu, nu lo'o nacui' Ni ñi'ya ña'a cha' cuxi nu lijya caca nde loo la, masi ycuí' yu ná ngua tii yu ñi'ya caca cha' bi'. Ngusñi yu cha' ji'í ycuí' Ndyosi, li' ngüiñá yu sca yaca ni'í su tyi'í yu lo'o lcaa tya'a ndi'í yu; jua'a ngua cha' ngulaá ngu' ji'í tyo clyaa bi'. Jlo ti' na juani cha' cuxi tsa ngua chalyuu cusu' bi', cha' sca ti Noé jlya ti' yu cha' nu nchcui' Ni lo'o; ngua'ni ycuí' Ndyosi cha' ngua tso'o cresiya ji'í yu li'.

8 Jlya ti' jyo'o Abraham ji'í ycuí' Ndyosi, bi' cha' ngusñi yu cha' ji'í Ni, nu lo'o nguane Ni ji'í yu cha' tsaa yu sca loyuu tyijyu' tsa, su nacui' Ni ji'í yu cha' cajua caca quichi' tyi yu. Ngutu'u yu loyuu su nguti'í yu tya clyo, ndyaa yu li', masi ná jlo ti' yu macala su tsaa yu.

9 Xqui'ya cha' jlya ti' yu ji'í Ni, bi' cha' ndyanu yu ca loyuu su nacui' Ni ji'í yu cha' cajua caca quichi' tyi yu. Ca bi' nguti'í yu ñi'ya ndu'ni ñatí nu ndya'a xtyi'i ti; chcu'a'ya late' ti ngüiñá yu cha' nguti'í yu, lo'o la cui' jua'a ngua'ni jyo'o Isaac sñi' yu lo'o jyo'o Jacob sñi' ste' yu nde loo la. Tyucuaa jyo'o cusu' bi' jlya ti' ji'í la cui' tya'a cha' nu cua nacui' Ni ji'í jyo'o Abraham sti ngu' bi'.

10 Jlya ti' Abraham cha' nde loo la cua'ni cho'o ycuí' Ndyosi chaca se'í su tso'o la tyi'í yu, nu ná culiji tsiya' ti; cuiñá ycuí' Ndyosi ña'a tsaca quichi' bi'.

11 Lo'o ycuí' Sara clyo'o yu ni, jlya ti' ma' ji'í ycuí' Ndyosi, bi' cha' ngua tana ma', masi cusu' tsa ma', masi bilya caja sñi' ma' tsiya' ti. Ngujui sñi' ma' lacua, xqui'ya cha' jlya ti' ma' ji'í ycuí' Ndyosi, cha'

chañi cua'ni Ni lcaa ña'a cha' nu cua nacui Ni jil'i ma'.

¹² Lo'o jua'a ngua cha' quiña'a tsa ñati ndyatu jil'i sca ti nu cusu' Abraham nde loo la, masi cua tye ti cha' jil'i yu cha' cusu' tsa yu; tsa ña'a cuii nu ntsu'u nde cua, tsa lo cua tya'a ñati ndyatu jil'i nde loo la. Lo'o juani ná caca culacua na jil'i ngu' bi', ñi'ya laca cha' ná caca culacua na ni tsa lo tya'a satya yusi ndi'i to' tyujo'o.

¹³ Ña'a ti jlya ti' lcaa jyo'o bi' jil'i ycuil' Ndyosi lo'o ngujuii ngu', masi nga'aa na'a ngu' lo'o ndyu'u tucua lcaa cha' nu nacui Ni cha' caca; pana tso'o tsa ngua tyiquee ngu' bi', cha' nu jlo ti' ngu' cha' cua ngulala ti caca cha' bi', ñi'ya si tsa lyiji ti na'a ngu' jil'i. Jlo ti' ngu' cha' tyijyu' ngutu'u ycuil' ca ngu' lijya ngu', lo'o ná ntsu'u tyi ngu' lo yuu bi'.

¹⁴ Jlya ti' ngu' cha' ntsu'u sca se'i tso'o la su tyalaa ngu' ca nde loo la, bi' cha' ngua ti' ngu' jua'a.

¹⁵ Nga'aa ndyi'u tsa ti' Abraham lo'o tya'a yu jil'i quichi tyi ngu' ca loyuu tyijyu' su ngutu'u ngu'; cua ngxtyuu ngu' ca bi' hora ti, si jua'a ngulacua ti' ngu'.

¹⁶ Pana si'i jua'a ngua ti' ngu', xqui'ya cha' jlya ti' ngu' cha' ta ycuil' Ndyosi sca se'i su tso'o la tsiya' ti su tyil'i ngu'; ngua ti' ngu' tyalaa ngu' la cui' ca su ntucua ycuil' Ni. Bi' cha' ná tyuju'u ti' Ni lo'o nacui ngu' cha' ycuil' Ndyosi nu Xu'na ngu' laca Ni; na cua ngua'ni cho'o Ni sca se'i su tyil'i ngu' ca slo ycuil' Ni.

¹⁷⁻¹⁸ Jlya ti' jyo'o Abraham cha' nu cua nda ycuil' Ndyosi lo'o, bi' cha' ndyalo'o yu jil'i Isaac sñi' yu, cha' ycuil' nu piti caca msta cha' xcua lo mesa quee jil'i ycuil' Ndyosi li'; jua'a ngua cha' ngua'ni cuayá'

Ni jì' yu. Na cua ngüñi cha' jì' ycuì' Ni lo'o nu Abraham bi' tya sa'ni la cha' cala sñi' clyo'o yu; tya li' cua nacui Ni jì' yu: “Xqui'ya Isaac catu quiña'a tsa ñati jinu'u nde loo la”. Pana ña'a ti ntaja'a Abraham ndyalo'o yu jì' nu piti Isaac bi', nu sca ti sñi' yu lo'o clyo'o yu, cha' caca nu piti bi' msta.

¹⁹ Taca jì' ycuì' Ndyosi cua'ni cha' tyu'ú Isaac chaca quiya' si cua ngujuii, ngua ti' Abraham; bi' cha' ntaja'a yu ngua'ni yu jua'a lo'o sñi' yu. Pana nu lo'o cua nscua Isaac lo mesa cha' cajaa, li' xa' ndya Ni jì' nu piti bi' jì' Abraham sti yu chaca quiya'; ná ngujuii nu piti bi'.

²⁰ Jlya ti' jyo'o Isaac cha' nu nda ycuì' Ndyosi lo'o, bi' cha' nchcui' nu cusu' bi' lo'o tyucuaa sñi' yu, nu Jacob lo'o Esaú bi', cha' tso'o tsa caca jì' ñati nu catu jì' ngu' tyempo nde loo la.

²¹ Jlya ti' jyo'o Jacob cha' nu nda ycuì' Ndyosi lo'o, bi' cha' ngusta ya' nu cusu' bi' hiqque tyucuaa sñi' ste' yu nu ngua sñi' José bi', nu lo'o cua cajaa ti nu cusu' bi'; nchcuicha' nu cusu' jì' nu ngu' cuañi' bi' li'. Lo'o li' ngua'ni tlyu yu jì' ycuì' Ndyosi, laja lo'o ndu yu nguatu yu yaca xca jì' yu lyuu.

²² Jlya ti' jyo'o José jì' ycuì' Ndyosi, bi' cha' lo'o cua cajaa ti yu, li' nda yu sca cha' lo'o ngu' tya'a yu, cha' chañi cha' tyu'u lcaa tya'a ngu' Israel loyuu Egipto bi' ca tiya' la, tyaa ngu' laja ti li'. Lo'o jua'a nacui nu cusu' macala tyatsi' jyo'o ycuì' yu chaca quiya' ca tiya' la, nu lo'o cua ngutu'u ngu' ndyaa ngu'.

²³ Jlya ti' sti xtya'a jyo'o Moisés jì' ycuì' Ndyosi, bi' cha' lo'o ngula sñi' ngu', ngusu'ba cuatsi' ngu' jì' yu ni' sna co', cha' na'a ngu' cha' tso'o tsa ña'a cubi' cuañi' bi'. Nga'aa ndyutsii ngu' bi' jì' rey

xña'a, masi ná ndaquiya' ngu' ji'í cña cuxi nu ngulo rey bi'.

24 Lo'o ngua tlyu la nu Moisés bi' li', ná ndiya ti' yu cha' ñacu' ngu' ji'í cha' laca yu sñi' nu cuna'a sñi' rey nu laca loo ji'í ngu' Egipto, xqui'ya cha' jlya ti' yu ji'í ycui' Ndyosi nu Xu'na ngu' Israel;

25 tso'o la cha' stu'ba ti caja cha' ti'í ji'í yu lo'o lcaa tya'a ñati' ji'í ycui' Ndyosi, ngua ti' yu. Ná ngua ti' yu tya'a yu xcui' cha' paseya ti, ni ná ngua ti' yu cua'ni yu xi cha' cuxi cha' sca hora ti ca chaa ti' ycui' ti yu;

26 tso'o la stu'ba ti tyi'í yu lo'o ngu' tya'a yu, masi chii nti' xa' ñati' ña'a ji'í yu, ngua ti' yu. Ñi'ya nchcubé' ycui' Cristo nde loo la, jua'a nchcubé' Moisés nu ngua li'; pana ná ndube ti' yu cha' culiya' ngu', ngxu'tyanu yu lcaa cha' tso'o nu ntsu'u ji'í ngu' Egipto, cha' jlya ti' yu cha' tso'o la caca ji'í ñati' ji'í yu nde loo la xqui'ya ycui' Ndyosi.

27 Jlya ti' jyo'o Moisés bi' ji'í ycui' Ndyosi, bi' cha' ngutu'u yu loyuu Egipto bi'; ná ndyutsii yu masi ngunasí' tsa rey xña'a bi' li', ni ná nguta'achu' Moisés tsiya' ti. Ndyalo'o yu ji'í ngu' Israel tyucuii tyijyu', ñi'ya si ndyaa lca'a yu ji'í ycui' Ndyosi, masi ná nchca ña'a na ji'í ycui' Ni.

28 Xqui'ya cha' jlya ti' Moisés cha' nu nda ycui' Ndyosi lo'o, bi' cha' nacui' yu cha' clyo cua'ni ngu' ta'a pascua la cui' talya lo'o cua tyeje tacui ti sca xca tyaala su ndi'í ngu'; cuentya ji'í ycui' Ndyosi caa xca tyaala bi', cha' xcubé' ji'í ngu' Egipto. Li' ngulo Moisés cña cha' ta'a ngu' tañi na'ni chu' yaca nu ndu to' tyuu ni'í ji'í lcaa ngu', cha' nu lo'o ña'a xca tyaala bi' tañi, ná cujuui ji'í sñi' ngu' Israel li';

pana cua ndyujuii xca bi' ji'i sñi' nu ngula clyo ji'i lcaa ngu' ca tyi.

²⁹ Xqui'ya cha' jlya ti' Moisés ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ndyaala sca tyucuii btyi ti cla'be laja Tyujo'o Nga'a, cha' tyu'u ngu' chaca tsu'. Pana nu lo'o ngua ti' ngu' Egipto tyu'u lca'a ji'i ngu' Israel, nga'aa ngua ji'i ngu' li', cha' ndyanu ngu' ne' hitya bi'; ndye ngu' Egipto, ngujuii ngu' bi' li'.

³⁰ Jlya ti' ngu' Israel cha' ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' nguta'a ngu' nguxtyi'i ngu' tyi'i ca chu' lo'o quee nu ndu to' quichi Jericó. Cati tsa nguta'a ngu' tsa cu' ti, lo'o li' ndye lo'o bi' nguti.

³¹ Pana jyo'o Rahab, sca nu cuna'a calle nu nguti'i ca quichi bi', jlya ti' cho' ji'i ycuí' Ndyosi; bi' cha' nchcui' tso'o cho' lo'o nu tucua tya'a ngu' Israel nu cuaana ti ndyaa, ndyaa na'a ngu' lo quichi bi' clyo. Nda cho' su tyi'i ngu', bi' cha' ná ngujuii cho' lo'o ngujuii xa' la ñati tya'a quichi tyi cho' nu ná ndaquiya' ji'i ycuí' Ndyosi tsiya' ti.

³² Tya ntsu'u quiña'a tsa cha' nu taca chcui' na' lo'o mā cuentya ji'i cha' tlyu nu ngua'ni jyo'o cusu' ji'na, ngu' nu chañi cha' jlya ti' ji'i ycuí' Ndyosi: taca chcui' na' ji'i Gedeón, lo'o ji'i Barac, lo'o ji'i Sansón, lo'o ji'i Jefe'té, lo'o ji'i David, lo'o ji'i Samuel, lo'o ji'i ca ta'a jyo'o cusu' nu ngua tu'ba ji'i ycuí' Ndyosi tya sa'ni la.

³³ Jlya ti' lcaa ngu' bi' ji'i ycuí' Ndyosi, bi' cha' ngusu'u tya'a ngu' lo'o ñati cuxi nde xa' chalyuu, ntijiloo ngu' ji'i lcaa ñati nu nguti'i ca bi' li'; tso'o tsa cña ngua'ni ngu' bi', bi' cha' ngua'ni Ni cua ña'a ca cha' nu nacui Ni cha' cua'ni Ni cuentya ji'i ngu' bi'. Ngua ji'i ngu' bi' cua'a ji'i cuichi tyaala cha' ná ndyacu ji'i ngu';

³⁴ jua'a cua ndalo ngu' bi', masi ngusu'ba ngu' xña'a ji'i ngu' lo quii' tonu cha' tyaqū ngu'; ná sca ngua ji'i ngu' bi', masi ngulo ñati chcū cha' cujuui ji'i ngu'. Ná ndalo ngu' bi' tsiya' ti tya clyo, cha' xti ti juersa ntsu'u ji'i ngu'; pana ca tiya' la, li' nguula tsa ti' ngu' bi', cha' tlyu tsa juersa ngujui ji'i ngu', nu lo'o nxū tya'a ngu' lo'o ñati xa' chalyuu nu tsa tlyu ti ñaa cha' tyijiloo ji'i ngu'.

³⁵ Lo'o jua'a nu ngu' cuna'a ni, xa' ndyalaa nu qui'yu ji'i ngu' ña'a lu'ú ti ngu', xqui'ya cha' jlya ti' ngu' cha' caca ji'i ycui' Ndyosi cua'ni lyaá Ni ji'i ngu', masi cua ngujui ngu' tsaca quiya'.

Ti'í tsa ngujui'i ngu' cuxi ji'i xa' la tya'a ngu' bi'. Si cua nguta'achu' ngu' bi' ji'i ycui' Ndyosi, cua ngulaá ngu' ji'i ngu' cuxi bi' li', cha' nga'aa ngujui'i ngu' cuxi ji'i ngu' bi'; pana ná ntaja'a ngu' bi' tya'achu' ngu' ji'i Ni, cha' tyu'u laja ti ngu' jua'a. Ndu ti' ngu' bi' ni jacua' caa Ni caqui'ya Ni ji'i ngu', cha' ta chaca chalyuu tso'o la ji'i ngu'.

³⁶ Xa' la tya'a ngu' bi' ni, ti'í tsa nchcui' ngu' ji'i ngu' bi' laja lo'o ngujui'i ngu' cuxi ji'i ngu' bi', masi ngusca' ngu' cuxi ji'i ngu' bi' lo'o carena, masi ngusu'ba ngu' ji'i ngu' bi' ne' chcū.

³⁷ Ntsu'u ngu' bi' nu ngujui li', cha' ti'í tsa ngujui' quee hichu' ngu' lo'o ngu' quee ji'i ngu' bi', hasta ngusa'be ngu' ji'i xa' la ngu' bi' lo'o chcū; jua'a xa' la ngu' bi' ngujui xqui'ya maxtyi ji'i ngu' cuxi. Lo'o jua'a ntsu'u ngu' bi' nu ná ngujui late' ji'i, bi' cha' lacu' ngu' quiji xlya' ti li', masi quiji chivo; ntsu'u ngu' ti'i, ntsu'u ngu' quicha, cha' lya' tsa ti' ngu' cuxi ji'i ngu' bi', cha' ti'í ti' ngu' cuxi ña'a ngu' ji'i ngu' bi'.

³⁸ Cuxi tsa chalyuu re lo'o ngua jua'a. Ná jlo ti'

ñat̄i chalyuu cha' tso'o la nu ngu' bi' que ycui' ngu', masi xcui' nguta'ā yu'u ti ngu' bi', masi ndyu'u cuatsi' ngu' ca ne' quix̄i', ca nde sii' ca'ya, xqui'ya cha' lya' tsa ti' ñat̄i chalyuu ji'̄i ngu'; nguti'̄i ngu' bi' tyuquee, lo'o jua'ā hasta ngulu ngu' tyuu su nguti'̄i ngu'.

³⁹ Lo'o nu juani tya ndyi'u ti' na ji'̄i ngu' bi', ñat̄i nu jua'ā jlya tsa ti' ji'̄i ycui' Ndyosi nu ngua sa'ni; pana ná na'ā ngu' bi' lcaa cha' nu cua nacuj̄ Ni cha' caca nde loo la,

⁴⁰ xqui'ya cha' tso'o la cha' nu ngua'ya hique ycui' Ni ñi'yā cua'ni Ni lo'o lcaa tya'a na juani, cha' lo'o cuentya ji'na ngulacua ti' Ni. Ngua ti' Ni cha' caca na ñat̄i nu tyucui tyiquee na stu'ba ti lo'o ngu' bi', lcaa na lo'o jyo'o cusu' bi' caca na ñi'yā nu ngua ti' Ni cha' caca na li'.

12

Culacua ti' na ñi'yā nu ngua'ni Jesús cha' ntijiloo yu ji'̄i tya'a cusū yu

¹ Lo'o juani, ¿ñi'yā cua'ni na lacua? Ndi'yā cua'ni na nde chalyuu: Ñi'yā si tya ndi'̄i jyo'o cusu' bi' tsa tlyu ti lo'o na, jua'ā cua'ni na, cha' jua'ā tyi'u tso'o ti' na lcaa ña'ā cha' tlyu nu ngua'ni ngu' bi' tya sa'ni la, xqui'ya cha' jlya ti' ngu' ji'̄i ycui' Ndyosi. Ndu'ni cha' xtyanu na lcaa cha' nu ndaca'a ji'na cha' ná xñi tso'o na cha' ji'̄i Jesús; xtyanu na lcaa cha' cuxi nu tiji' tsa ti' na ji'̄i, culochu' na cha' bi'. Lo'o li' nguula ti' tyiquee na cua'ni na cha' tso'o nde chalyuu, tsa lo cua tyempo nu tya ta ti Ni ji'na.

² Xcui' culacua ti' na ñi'yā ngua'ni Jesús; lcaa cha' nu jlya ti' na ni, Jesús laca sū lcaa cha' bi'; si jua'ā, taca jlya ti' na ji'̄i Ni ña'ā cuayá' nu tye chalyuu. Nu

ycui' Jesús ni, ná nguta'achu' yu ji'i cña nu nga'a cha' cua'ni yu, masi cua' jlo ti' yu cha' cua' cajaa ti' yu lo crusi. Pana tiya' la li', nu lo'o cua' ntijiloo yu ji'i nu cuxi, tso'o tsa ntsu'u tyiquee yu li'; bi' cha' ná ngua tyuju'u ti' yu tsiya' ti, masi nguxcube' ngu' ji'i yu lo crusi. Lo'o juani cua' ndyaa tucua Jesús nde la'a tsu' cui' su tlyu ca su ntucua ycui' Ndyosi Sti na.

³ Cula'cua tso'o ti' mā ji'i lcaa cha' cuxi nu ngua ji'i Jesús tyempo bi'. Ndalo tsa tyiquee yu ji'i cha' cuxi bi' li', masi liye' tsa ti' ngu' cuxi ña'a ngu' ji'i yu. Bi' cha' lo'o cu'mā ni, ná ntsu'u cha' ca ñu'u ti' mā xqui'ya Jesús, ná ntsu'u cha' ca taja ti' mā ji'i Ni.

⁴ Masi lye tsa nxuū tya'a mā lo'o lcaa cha' cuxi, ni tsaca mā bilya cujuui' ngu' ji'i mā xqui'ya Jesús.

⁵ Ná nga'a cha' cjlyaa ti' mā cha' bi', cha' tso'o tsa nchcui' ycui' Ndyosi lo'o mā ñi'ya si laca mā sñi' ycui' Ni. Ndi'ya nacui' Ni:

Sñi', nacui' ycui' Ndyosi, taquiya' tso'o mā 'na, masi xcube' na' ji'i mā;

ná ca taja ti' mā 'na, masi cua'a na' ji'i mā cha' ná cua'ni mā sca cha' cuxi.

⁶ Cha' na' laca nu Xu'na mā, cha' ntsu'u tsa tyiquee na' ña'a na' ji'i cu'mā, bi' cha' xcube' na' xi ji'i mā, nacui' ycui' Ndyosi.

Ntsu'u quiya' nda na' xi cha' ti'í ji'i ñati' 'na, cha' sñi' na' laca ngu'.

Jua'a nchcui' ycui' Ndyosi lo'o na,

⁷ bi' cha' talo mā tyiquee' lo'o chcube' mā chacuayá' ji'i ycui' Ndyosi Sti mā lacua. Cua nchcube' mā xi juani, bi' cha' caca cuayá' ti' mā cha' laca mā sñi' ycui' Ni, si jua'a ndu'ni ycui' Ni lo'o mā. Lcaa ñati' nu ntsu'u sñi', ntsu'u quiya'

ndyu'ni tyaala ji'i sñi'; lo'o ná ndaquiya' nu sube bi' ji'i cha' nu nchcui' sti ngu', nchcube' sti ji'i sñi' li'. La cui' jua'a ndu'ni Ni lo'o na.

⁸ Nga'a cha' xcube' Ni ji'i ma ñi'ya nchcube' Ni ji'i cua ña'a ca sñi' Ni, cha' taca ca cuayá' ti' ma cha' chañi cha' cua laca ma sñi' ycui' Ndyosi li'; ná laca ma sñi' nu ngujui ji'i ñati' nde calle ti.

⁹ Nde chalyuu nchcube' sti na ji'na, bi' cha' ndaquiya' na ji'i cha' nu nchcui' ngu' cusu' ji'na lo'o na. ¿Ha ná tso'o si ta na chacuayá' cha' xcube' ycui' Ndyosi Sti na ji'na, cha' tso'o la tyi'i tyiquee na nde loo la lacua?

¹⁰ Cua laca ti tyempo nu nchcube' sti na ji'na nde chalyuu, tsa ña'a nu tso'o cuentya ji'na ndu'ni ngu', cha' ca tsa'a na nti' ngu'; la cui' ti cha' nti' ycui' Ndyosi cha' caca tso'o ji'na, bi' cha' nchcube' Ni ji'na jua'a. Nu lo'o cati qui'ya nu ntsu'u ji'na, li' taca ca stu'ba cha' ji'na lo'o ycui' Ndyosi Sti na, nu ná ntsu'u cha' cuxi ji'i Ni tsiya' ti.

¹¹ Ca xñi'i ti' na hora bi' lo'o nchcube' na, si'i na chaa ti' na li'; pana tiya' la li' taca cua'ni la na cha' tso'o, cha' ti' ti taca tyi'i tyiquee na nde chalyuu li', xqui'ya cha' cua ngusñi tso'o la na cha' ji'i ycui' Ndyosi nu lo'o cua nchcube' na.

Tlyu tsa cha' laca si tya'achu' na ji'i ycui' Ndyosi

¹² Xa' ta ma juersa ji'i tyucui ña'a ma lacua, masi ngua cña' tsa ma; xa' cua'ni cha' nguula ti' tyiquee ma, masi ngua taja ti' ma tsubi'.

¹³ Clyana la ma tyucuii liñi su tsaa ma, cha' ná quiñu'u la tyucuii ji'i xa' la ñati tya'a ma nu siya' la tyiquee ngu'; cua'ni ma cha' tyati' la ti' tyiquee ñati bi', cha' si'i na caca ñu'u la ti' ngu'.

14 Cua'ni cña ti' ma cha' tso'o ti tyi'i ma lo'o lcaa ñati, cua'ni ma cha' caca lubii cresiya ji'i ma; ni tsaca na, ná caca ña'a na ji'i ycui' Ndyosi si tya lyiji caca lubii cresiya ji'na.

15 Cui'ya ma cuentya cha' ni tsaca ngu' tya'a ma ná xtyanu jua'a ti lcaa cha' tso'o nu ndu'ni ycui' Ndyosi lo'o na. Lo'o jua'a cui'ya ma cuentya cha' ná cua'ni ñu'u ma ji'i tyiquee xa' la ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i Jesús. Ñi'ya laca sca quixi' tyaala nu cua'ni ñu'u ji'i ñati lo'o co'o ngu' hitya bi', jua'a caca na ji'i tya'a na lo'o ntsu'u sca cha' cuxi ji'na.

16 Cui'ya ma cuentya cha' ni tsaca ma ná caca ma ñi'ya ngua jyo'o Esaú; ngua'ni lya' ti' yu bi' ji'i ñati ji'i yu, lo'o jua'a ná ndube ti' yu ji'i ycui' Ndyosi. Sñi' clyo ngua yu, pana ndye ndyujui' yu lcaa chacuayá' nu caja ji'i yu nquicha', xqui'ya cha' ngua ti' yu cacu yu masi sca ti ca'ña scuaa; nguñilo'o tya'a ngula yu ji'i yu li'.

17 Cua jlo ti' ma ñi'ya ngua ca tiya' la: nu lo'o ngua ti' yu cha' culacua sti yu ji'i yu, li' nga'aa ndaquiya' sti yu ji'i cha' nu nda yu lo'o; nga'aa ngujui ñi'ya nu tya'achu' yu ji'i cha' nu cua ngua'ni yu, masi ngusi'ya tsa yu lo'o ngüijña yu cha' bi' ji'i sti yu.

18 Lo'o ndyuna ma cha' ji'i ycui' Ndyosi juani, ná ndyaca ji'i ma ñi'ya nu ngua ji'i ngu' Israel nu ngua sa'ni la, nu lo'o ngutu ngu' bi' quiya' ca'ya Sinaí. Ná nchca tii ma juani, ñi'ya nu ngua ti' ngu' bi' lo'o lye tsa ndyaqui sii' ca'ya Sinaí bi' nu ngua li'; talya tsa ña'a ngua li', ná ngua ña'a ngu' tsiya' ti, jua'a lye tsa ngua cui'i.

19 La cui' jua'a ná ndyuna ma lo'o cuii tsa nguañi

ngula'á cui'chcua jilí ycuí' Ndyosi li', nguañi nchcui' Ni lo'o ñati bi' li'. Nu lo'o ndyuna ngu' nchcui' ycuí' Ndyosi lo'o ngu', li' lye tsa ngüijña ngu' jilí Ni, cha' nga'aa chcui' ycuí' Ni lo'o ngu' bi' tsiya' ti.

²⁰ Ndyutsii tsa ngu' li', cha' nga'aa ndalo jyaca ngu' cuna ngu' cha' nu nda jyo'o Moisés lo'o ngu' cuentya jilí ycuí' Ndyosi; ndi'ya nacuí Ni: “Ná caa mā nde sii' ca'ya re tsiya' ti; masi caa sca na'ni jilí mā nde sii' ca'ya re, nga'a cha' cujuui clya mā jilí lo'o quee”.

²¹ Lye tsa ña'a ngua cha' bi', hasta ycuí' Moisés nacuí ndi'ya: “Lye tsa nchcua na' cha' ndyutsii na”.

²² Pana nga'aa si'i jua'a ndyaca jilí mā juani, cha' chaca chalyuu tsa mā juani; la cui' ca su ntucua tyi ycuí' Ndyosi ca nde cua, ndacua tsa mā juani. Ca bi' ndi'í ycuí' Ndyosi lo'o tyuu tsa mil tya'a xca jilí Ni. Tso'o tsa ña'a ca bi'; ñi'ya si cua nscua chaca ca'ya Sión nde cua, ñi'ya si ca bi' ntucua chaca quichi Jerusalén nu tso'o la ña'a, jua'a laca bi'.

²³ Lo'o jua'a ntsu'u cha' tsa mā slo lcaa tya'a sñi' ycuí' Ndyosi nu cua ndyalo'o Ni jilí ndejua tya sa'ni la, cha' cua nscua xtañi jyo'o bi' lo quityi jilí ycuí' Ndyosi nde cua. Tso'o tsa ntsu'u tyiquee ngu' bi' ca su ndyu'u tilí ngu'. Na cua tsa ti mā la cui' slo ycuí' Ndyosi nu ndu'ni cuayá' jilí lcaa ñati, ca su ndi'í lcaa ñati jyo'o nu lubii cresiya jilí xqui'ya Jesús, cha' cua ndyaca cucuí tyucuí ña'a ngu'.

²⁴ Lo'o jua'a ca bi' ndi'í Jesús, nu ngüiñi chaca cha' nu tso'o la jilí ycuí' Ni lo'o na; tso'o tsa ngua cha' ndyalú tañi ycuí' Jesús, cha' xqui'ya nu Jesús bi' ni, bi' cha' cua nguti cha' cuxi nu ntsu'u ji'na.

Pana nu lo'o ndyalú tañi jyo'o Abel nu ngua sa'ni, li' ntsu'u cha' cajaa chaca yu nu cua ndyujui ji' tya'a; xcui' cha' cuxi ndyu'u ji' cha' bi' li'.

²⁵ Cui'ya ma cuentya lacua, cha' cua'a jyaca ma ji' lcaa cha' nu cua nda Cristo lo'o ma. Nguxcube' tsa ycu' Ndyosi ji' jyo'o cusu' ji'na, nu lo'o ná ntaja'a ngu' cua'a jyaca ngu' ji' cha' nu nchcui' jyo'o Moisés lo'o ngu' nde chalyuu chacuayá' ji' ycu' Ndyosi; ná ngua xna ngu' bi' ji' ycu' Ndyosi. La cui' jua'a tlyu la cha' caca ji'na juani, si ná taquiya' na ji' Cristo nu ngutu'u ca slo ycu' Ndyosi yaa nde lo yuu chalyuu, lo'o jua'a cua xa' ndyaa tucua Ni ca slo ycu' Ndyosi chaca quiya' juani.

²⁶ Laja lo'o nchcui' ycu' Ndyosi lo'o ñati sa'ni, la cui' hora bi' ngulacuj chalyuu; pana juani cua nchcui' Ni chaca quiya' ndi'ya: “Chaca tya quiya' cua'ni na' cha' quiña lcaa lo yuu chalyuu, la cui' hora nu quiña lcaa chalyuu nu ntsu'u nde cua”, nacuj Ni.

²⁷ Lo'o nacuj Ni: “chaca tya quiya'”, jua'a ca cuayá' ti' na cha' ntsu'u cha' xquiña Ni tyucui ña'a lcaa chalyuu nu cua ngüiña Ni, culotsu' Ni ji' cha' bi' li'. Tsa ña'a ti' na nu ntsu'u ji' ycu' Ndyosi, bi' ti' na nu tyanu li', xqui'ya cha' ná nchca clyiji na bi' tsiya' ti.

²⁸ Lo'o jua'a ná taca cha'a chalyuu cucui nu ngujui ji'na xqui'ya Cristo, ná clyiji tsiya' ti bi'; bi' cha' tso'o tyu'u tyiquee na ña'a na ji' ycu' Ndyosi lacua. Cua'ni chi' na loo ycu' Ndyosi, cha' jua'a nti' Ni cha' cua'ni na; tyi'u ti' na cha' lcaa tsá cua'ni tlyu na ji' ycu' Ni, cha' cube tsa ti' na ji' Ni.

²⁹ La cui' Ndyosi nu ndu'ni tlyu na ji' Ni, chañi

cha' taca ji'i Ni cuityi Ni ji'na tsi tsiya' ca lo'o sca quii' tlyu, si jua'a nti' Ni.

13

Cña nu ndiya ti' ycui' Ndyosi cha' cua'ni na nde chalyuu

¹ Ña'a ti tyu'u tso'o tyiquee ma ña'a ma ji'i ngu' tya'a ngusñi ma cha' ji'i Cristo, cua'ni ma cha' tso'o lo'o ngu' bi'.

² Tyi'u ti' ma cha' chcu' tso'o ma lo'o cua ña'a ca ngu' xta, ngu' xa' quichi, si tyalaa ngu' toni'i ji'i ma; ta ma su tyi'i ngu' bi', cha' jua'a ngua'ni xi jyo'o cusu' ji'i ma nu ngua sa'ni la, lo'o tiya' la li' nquijeloo ji'i ngu' cha' xca ji'i ycui' Ndyosi nu ntsu'u nde cua laca ñati nu ngulaa toni'i ji'i ngu' bi'.

³ Culacua ti' ma ñi'ya caca xtyucua ma ji'i ngu' tya'a ngusñi na cha' ji'i ycui' Ndyosi, nu lo'o cua ngusu'ba ngu' ji'i tya'a na bi' ne' chcu. Lo'o jua'a xtyucua ma ji'i ngu' tya'a na nu quicha ti', xqui'ya cha' lya' ti' ngu' ji'i ngu' bi'. Tyi'u ti' ma cha' xtyucua ma ji'i ngu' bi', ñi'ya si ycui' ca ma nchcube' ma lo'o ngu'.

⁴ Lcaa ma lo'o tya'a ma nga'a cha' cua'ni tyaca'a ma ji'i clyo'o ma; na cua'ni cuxi ma lo'o clyo'o ma, ñi'ya nti' si tyu'u cha' ji'i ma lo'o xa' ñati laja ti. Xcube' ycui' Ndyosi ji'i cua ña'a ca ñati nu cua'ni cha' suba' jua'a, jua'a xcube' Ni ji'i ñati nu tyati yu'u lo'o clyo'o xa' ñati.

⁵ Ná tyu'u tyiquee ma xcui' cha' ji'i cñi, pana tso'o si tyaala' ji'i ma lo'o tsa ña'a nu ndyiji ti xi ji'i ma. Na cua nchcu' Ni lo'o na ndi'ya: "Ná culati'i

na' ji'ḷ ma", nacui Ni, "ná xtyanu na' ji'ḷ ma jua'a ti".

⁶ Bi' cha' ndi'ya culacua ti' na cha' nguula ti' tyiquee na:

Ycui' nu Xu'na na laca nu nxyucua 'na.

Ná ntsu'u cha' cutsii na' lacua, cha' ná caca cua'ni cuxi ñati lo'o na'.

⁷ Tyi'u ti' ma ji'ḷ ngu' jyo'o tya'a ma nu ngua loo ji'ḷ ma chacuayá' ji'ḷ Jesucristo; ngu' bi' laca nu cua nchcui' cha' ji'ḷ ycui' Ndyosi lo'o ma tya clyo, bi' cha' culacua tso'o ti' ma ji'ḷ cña tso'o nu ngua'ni ngu' bi' nde chalyuu. Cua'ni ma ñi'ya nu ngua'ni ngu' bi' lo'o ngusñi ngu' cha' ji'ḷ ycui' Ndyosi.

⁸ Ná ncha'a Jesucristo: ñi'ya ngua Ni tyempo sa'ni, la cui' jua'a laca Ni juani, lo'o la cui' jua'a caca Ni tyempo nde loo la.

⁹ Ná ta ma chacuayá' culu'u ñati xi xa' la cha' ji'ḷ ma, sca cha' nu ná stu'ba nchcui' lo'o cha' bi', cha' ná xtyanu ma jua'a ji'ḷ tyucuii liñi. Tso'o la si tyanu tso'o lcaa cha' ji'ḷ ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'na, si cube ti' na ji'ḷ lcaa cha' tso'o nu ndu'ni Ni lo'o na lcaa hora; pana ná taca tyanu tso'o cha' ji'ḷ ycui' Ndyosi ne' cresiya ji'na lo'o taquiya' na ji'ḷ cua ña'a ca cña nu tatsaa ngu' ji'na, ñi'ya nti' si nacui' ngu' cha' ná tso'o cacu na sca lo na nu ndacu ngu'. Masi cua ndaquiya' tsa na ji'ḷ cña bi' tya tsubi' la, si'i na tso'o la ngua ti' na lo'o ngua'ni na jua'a.

¹⁰ Xa' ña'a cña ngua'ni Cristo lo'o ndyaa yu lo crusi, cha' ngua yu msta cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'na lo'o ycui' Ndyosi. Pana lcaa ñati nu tya ndyi'u tsa ti' ji'ḷ msta nu nsta sti jo'ó cuentya ji'ḷ ngu', ná caca tyi'ḷ tso'o tyiquee ngu' bi' lo'o Cristo.

¹¹ Masi xu'na sti jo'ó nu cuentya ji'í ngu' judío ni, xcui' lo'o tañi na'ni ti ñalo'o sti jo'ó bi' nde cuarto su tacati tsa ne' laa bi', cha' cati qui'ya nu ntsu'u ji'í ngu' lo'o bi'. Nu lo'o ndye ngua cña bi', li' ndyalo'o ngu' ji'í ña'a tsaca cuaña' na'ni nu laca msta' bi' ca to' quichi; ca bi' ndaquí ngu' cuaña' bi'.

¹² La cui' ti ca to' quichi nchcubé Jesús, cha' caja ñi'ya nu cati cha' cuxi nu ntsu'u ji'í ñati, nu lo'o ndyalú tañi ycui' ca yu lo'o ngujui yu lo crusi ca bi'.

¹³ Lo'o jua'a na, tso'o si ná cutsij na, masi tsalo'o ngu' ji'na cha' xcubé ngu' ji'na cuentya ji'í Jesús; stu'ba ti caca ji'na nde chalyuu, ñi'ya nu ngua ji'í Jesús lo'o lya' tsa ti' ngu' ji'í yu.

¹⁴ Nde lo yuu chalyuu ná ntsu'u se'í tso'o su tyanu na; xcui' na ndu ti' na cha' tyalaa na chaca se'í su tso'o la tsiya' ti, su tsa na lo'o cua ndye chalyuu re.

¹⁵ Bi' cha' lcaa tsá cua'ni chí na loo ycui' Ndyosi xqui'ya Jesús, cha' ñi'ya laca si ta na msta' ji'í Ni, jua'a laca nu lo'o tyucui tyiquee na cua'ni tlyu na ji'í Ni. Lo'o jua'a tso'o tsa si lcaa tsá chcuí' na cha' tlyu tsa cha' nu ntsu'u ji'í ycui' Ni.

¹⁶ La cui' jua'a ná ca taja ti' mā cua'ni mā lcaa cha' tso'o, jua'a xtyucua mā ji'í tya'a ñati mā; bi' laca cña nu ndiya ti' Ni cha' cua'ni na cuentya ji'í ycui' Ni.

¹⁷ Taquiya' mā ji'í ñati nu laca cña cuentya ji'í ña'a taju ngu' tya'a mā; cua'ni mā lcaa cña nu ndijña ngu' bi' ji'í mā cha' cua'ni mā. Tlyu tsa cña nu ntsu'u ji'í ngu' bi', cha' xcui' ndube ti' ngu' ñi'ya nu ndyu'ni sa scaa mā; nga'a cha' xacui' ngu' cha' ji'í ycui' Ndyosi si chañi cha' ña'a ti tya tso'o

ndyu'ni mā, xqui'ya cha' ngusñi mā cha' jil̄i Ni. Pana tso'o la nti' ngu' bi', si ña'a ti tso'o ntsu'u tyiquee mā cua'ni mā ñi'ya nu nacui ngu' jil̄i mā cha' cua'ni mā. Si ná cua'ni mā jua'a, caca xñi'li ti' ngu' bi' li', cha' nga'aa caca xtyucua ngu' jil̄i mā li'.

¹⁸ Ña'a ti chcu' mā lo'o ycu' Ndyosi cuentya jil̄i cuare. Tyucui tyiquee ya jlo ti' ya cha' ni sca cha' cuxi ná ntsu'u jil̄i ya nu caca tyuju'u ti' ya jil̄i. Lcaa tyempo nti' ya cua'ni ya cua ña'a ca cha' nu tso'o la cuentya jil̄i ycu' Ndyosi.

¹⁹ Bi' cha' xa' ndijña tsa na' jil̄i mā, cha' lu'ba ti chcu' mā lo'o ycu' Ndyosi cuentya jna'. Ná tyiquee' cua'ni Ni cha' xtyuu na' caa na' yala la ca su ndi'li mā.

Ngusalya' yu lo'o ngu'

²⁰ Ycu' Ndyosi laca nu ngua'ni cña cha' ndyu'ú Jesucristo nu Xu'na na chaca quiya' lo'o ngujui. Lo'o juani laca Jesús loo, cha' ña'asii Ni jil̄i na nu laca na ñati jil̄i Ni, xqui'ya cha' ngujui Ni cuentya jil̄i na. Nu lo'o ngujui Jesús, li' ngüñi cha' jil̄i Ni lo'o lcaa ñati jil̄i Ni, sca cha' cucui nu ná nga'a cha' tye tsiya' ti.

²¹ Ycu' Ndyosi ndu'ni cha' ti ti tyi'li tyiquee na, lo'o juani nti' na' cha' xtyucua Ni jil̄i mā lo'o cua ña'a ca cha' nu lyiji jil̄i mā, cha' taca cua'ni mā lcaa cña, ñi'ya nu nti' Ni cha' cua'ni mā; nti' na' cha' cuentya jil̄i mā cua'ni Ni na laca nu tso'o la nti' Ni, chacuayá' jil̄i Jesucristo. Lo'o jua'a ná nga'a cha' tye cha' cua'ni tlyu Ni jil̄i Cristo. ¡Jua'a caca cha' lacua!

²² Cu'mā tya'a ngusñi na cha' jil̄i Cristo, cua'ni clyu ti' mā 'na, talo tyiquee mā xi 'na cha' cuna mā

cha' nu nchcui' na' re. Ná quiña'a tsa cha' nscua na' lo quityi re, pana cua nti' na' cha' tyanu tachaa la cha' bi' ne' cresiya ji'i mā.

²³ Chaca cha' nti' na' chcu'i' lo'o mā: Cua ngulaá ngu' ji'i Timoteo, tya'a ndya'a na cña, ca su ngutu'ú yu ne' chcu'a; nu lo'o caa na', calo'o na' ji'i yu li', si yala ti tyalaa yu slo na'.

²⁴ Chcuicha' na' ji'i lcaa ngu' nu laca loo cuentya ji'i mā, jua'a chcuicha' na' ji'i lcu'a ti tya'a mā nu ngusñi mā cha' ji'i ycui' Ndyosi. Ca ta'a ngu' nu ntsu'u cha' ji'i lo'o ycui' Ndyosi, nu ndi'i nde Italia re, lo'o lcaa ngu' bi' nti' ngu' chcuicha' ngu' ji'i mā.

²⁵ Cua nti' na' cha' tyi'u ti' mā lcaa tyempo cha' xcui' tso'o ti ndu'ni ycui' Ndyosi lo'o lcaa na.

**Cha' tso'o nu nchcui' ji'i Jesucristo nu xu'na
na
New Testament in Chatino, Tataltepec
(MX:cta:Chatino, Tataltepec)**

copyright © 1981 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Chatino, Tataltepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Chatino, Tataltepec [cta], Mexico

Copyright Information

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Chatino, Tataltepec

© 1981, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

68385231-313d-5500-aff2-e6b6a207d978